

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU 2020. a TEGEVUSE ARUANNE

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	5
1.1.1 Esimene laine (märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)	5
1.1.2 Teine laine (alates septembrist)	8
2. Juhtimine	9
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	9
2.2 Eelarve	10
2.3 Projektid	11
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	12
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	13
2.4.2 Tallinna Keskraamatukogu korraldatud koolitused raamatukoguhoidjatele üle Eesti	13
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	14
2.4.4 Erialahariduse omandamine	14
2.4.5 Töötajate tunnustamine	14
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	15
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	16
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	17
3. Kogud: komplekteerimine ja töötlemine	17
3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	18
3.1.1 Raamatute, sh e-raamatute komplekteerimine	19
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	22
3.1.3 Auviste komplekteerimine	23
3.2 Inventuurid, mahakandmised	23
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	24
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	24
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused	25
Raamatukogu uued teenused	27
4.3 RVL teenindus	31
4.4 Laste- ja noorteteenindus	31
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	33
4.4.2 Laste ja noorte poolt raamatukogu kasutamine	33
4.4.3 Laste- ja noorte lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	34

4.4.4 Laste- ja noorteüritused	36
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	37
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	39
4.6.1 kohalikul tasandil	40
4.6.2 riiklikul tasandil.....	42
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	43
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	43
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	45
4.9 Andmebaasid	47
5. 2021. aasta tegevused	47
LISA 1. Projektitoetused ja nende kasutamine 2020	49
LISA 2. Personali koolitus	51
LISA 3. Koolitused	52
LISA 4. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	55
LISA 5. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	56
LISA 6. Hangitud inventar ja seadmed	57
LISA 7. Valik laste- ja noorteüritusi	59
LISA 8. Veebilehed, Facebooki ja Instagrami kontod, blogid, YouTube.....	61
LISA 9. Laenatud teavikute esikümme aastal 2020.....	63

Tabel 1. Üldandmed

Linna nimi	Elanike arv (01.12.19)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Tallinn	443 910	1	17 + raamatukogubuss	18

1. Põhilised tegevussuunad

2020. aastal avas Tallinna Keskraamatukogu lugejatele palju uusi teenuseid, sh e-teenuseid. Koroonaviiruse haiguse COVID-19 leviku tõttu tuli kohapealsed teenused kujundada sõltuvalt perioodist (riigi poolt kehtestatud eriolukord või tervishoiualane hädaolukord, jooksvalt kehtestatud erinevad piirangud, Tallinna linna poolt kehtestatud roheline, kollane või punane stsenaarium) kas osaliselt või täielikult ümber kontaktivabaks ning koolitused ja üritused viia üle veebi.

Eriolukorra ajal käivitatud uued e-teenused osutusid väga populaarseks ning kuuluvad täna ka püsivalt raamatukogu teenuste hulka. Näiteks koolitusi ja raamatukogutunde korraldatakse videosildade vahendusel, lastele loetakse raamatuid ette telefoni, Skype'i või Facebooki'i teel, senioridele toimuvad Skype vestlusklubi kohtumised jm tegevused.

2020. aastasse jääb ka seemnelaeka avamine Laagna raamatukogus, kust lugejad saavad tasuta seemneid laenata, Naxose e-muusikakogude lisandumine e-raamatukogude loetellu ning võimalus saada kirjandust kätte kontaktivabalt, sealjuures tasuta teenusena üle Eesti asuvatesse pakiautomaatidesse.

Raamatukogu teenuseid kasutas 2020. aastal rekordarv lugejaid - üle 76 000 inimese (kasv 3,6%) ning raamatukogu külastati füüsiliselt ja virtuaalselt rohkem kui 1,72 miljonit korda. Koroonaviiruse levikule reageeris raamatukogu uute teenuste avamisega, mille tulemusel kasvas virtuaalkülastuste arv 96,8% ja infopäringute arv 56,7%.

Kojulaenutuste arv kasvas 8,3% ning seda peamiselt tänu lugejate suurele huvile e-raamatute vastu. E-raamatukogude avamise järel kõigile Eesti elanikele (18. märtsil) tõusis nende kasutus mitmekordselt. Kõige populaarsem oli ELLU, uusi lugejaid lisandus ja e-raamatuid laenati 3 korda enam kui eelmisel aastal. 2020. aasta lõpuks tehti ca 130 000 e-laenutust, mis moodustas 7,2% kõikidest laenutustest.

Aasta jooksul osales koolitustel üle 26 800 lugeja. YouTube'i kanalile koostati koolitusmaterjale digioskuste iseseisvaks omandamiseks ning nõustati telefoni ja veebi teel arvutikasutamisel tuge vajavaid inimesi. Eakatele lugesid raamatukoguhoidjad telefoni teel uudiseid ette ja vastasid igapäevaelu puudutavatele küsimustele. Seda tehes aitas raamatukogu ühtlasi vähendada eakate isolatsioonist ja suhtlemisvaegusest tulenevat üksindustunnet ja stressi.

Erinevatel üritustel, millest mitmed toimusid veebis, osales kokku rohkem kui 57 000 lugejat, mis tähendas osalejate arvu osas 27,6% tõusu.

Raamatukogu peamine digikultuuriaastat tähistav projekt oli „Digiloojad raamatukogus”, mille eesmärgiks oli arendada noorte digioskusi ja julgustada neid olema ise digitaalse sisu loojad, mitte lihtsalt vaatajad ja edastajad. Aasta jooksul toimus kokku 32 animatsiooni, robotika ja mängudisaini digitöötuba. Digiteemadel toimus ka mitmeid rühmakoolitusi. Neist üks suuremaid oli sügisel Kännukuke raamatukogus toimunud 3D modelleerimise koolitus Avatud Kooli õpilastele, kes õppisid Tinkercad programmiga 3D kujundamist ning valmistasid endale 3D võtmehoidjad. Kahjuks jäi viiruseohu tõttu ära digituur mööda Eestimaa erinevaid paikkondi, mida valmistati ette koostöös Rahvusraamatukogu, Digikultuuri aasta korraldajate ning kohalike raamatukogudega. Digituuri asemel valmivad 2021. aasta algupoolel erinevate digiteemadega õpivideod, mille tegemisel osalevad ka Tallinna Keskraamatukogu raamatukoguhoidjad.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine (märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)

11.03.2020 andis Maailma Terviseorganisatsioon teada, et Wuhanist (Hiinast) alguse saanud koroonaviiruse levik on võtnud pandeemia mõõtmed. Selleks ajaks oli Eestis tuvastatud juba mitu COVID-19 viiruse nakatumisjuhtumit. 12.03.2020 õhtul kuulutas Vabariigi Valitsus välja 1. maini kestva eriolukorra. Kohe algul võttis raamatukogu vastu otsuse teha kõik võimalik, et inimesi kriisis toetada.

Raamatukogu otsustas riskirühma kuuluvad raamatukoguhoidjad suunata kodukontorisse erinevaid e-teenuseid pakkuma. Hakati planeerima e-teenuseid ja vajalikke töövahendeid, seadistama sülearvuteid kodukontorite/kaugtöö vajadustele, testiti internetiühendusi, alustati töötajate juhendamise erinevate e-keskkondade osas. Siseveebi hakati jooksvalt lisama juhendeid ja infomaterjale (sh töökorralduse osas) nii raamatukoguhoidjatele kui koristajatele.

Selleks, et tagada teenuste pakkumine raamatukogudes ja samas vähendada ka töötajate riski nakatuda koroonaviirusesse väljas ja ühistranspordis liikumisel, paigutati töötajad võimalusel ümber nii, et nad saaksid töötada kodule lähimas raamatukogus. Teenuste pakkumiseks jagati töötajatele isikukaitsevahendeid (nii palju, kui neid oli võimalik tol hetkel saada) – kindaid, visiire, käte desinfitseerimisvahendeid ja maske (nii palju, kui neid üldse oli sel hetkel realselt võimalik saada).

Esimestest päevadest alates soovitati lugejatel lugeda e-raamatuid (tehti õppevideoid ja koostati erinevaid veebimaterjale e-raamatukogude kasutamise õpetamiseks, samuti viidi aasta jooksul läbi hulganisti selleteemalisi koolitusi ja nõustamisi), juhendati lugejaid telefoni ja veebi teel IKT ning e-teenuste kasutamisel jpm. Lugejaid teavitati, et viiviste arvestus on peatatud ning et nende käes olevate teavikute tagastustähtajad pikendatakse automaatselt vähemalt eriolukorra lõpuni.

14.03.2020 suleti 8 haruraamatukogu, mille ruumid ei võimaldanud küllastajatel eriolukorra reegleid järgida, 16.03 suleti vastavalt Tallinna linnalt tulnud korraldustele kõik raamatukogud, marsruudile ei läinud ka raamatukogubuss. E-teenuste pakkumine jätkus kõikides teenindusüksustes, kontaktivaba laenus ja tagastus neljas teeninduspunktis (eestikeelse kirjanduse osakonnas, võõrkeelse kirjanduse osakonnas, Kännukuke ja Paepealse haruraamatukogus).

Teeninduspunktid avati raamatukogudes, kus oli võimalik tagada küllastajate hajutatus ja võimalikult ohutu liikumisvoog ning töötajate turvalisus. Teeninduspunktides sai teavikuid

kontaktivabalt laenata ja tagastada (toonaste teadmiste ja Kultuuriministeeriumi juhiste tõttu jäid need enne uuesti väljalaenutamist 72 tunniks karantiini). Hädavajadusel oli võimalik kasutada arvutit (seansi pikkus 15 minutit), lugeda peamisi päevalehti, printida ja paljundada.

Tavapäraselt on Tallinna Keskraamatukogu suuremad ja väiksemad haruraamatukogud erinevate lahtiolekuaegadega. Selleks, et kodukontoris töötajate ja haiguslehtede tõttu vähema personaliga toime tulla ning oma teenuseid lugejatele selgemalt kommunikeerida, lepiti kokku, et kõik teenindusosakonnad vastavad eriolukorra ajal telefonikõnedele ja suhtlevad veebikanalites E–R kell 10–18 ja L kell 10–16, kõik haruraamatukogud T–R kell 10–18 ja L kell 10–16.

18.03.2020 taastati võimalus raamatukogudest teavikuid ettetellimise teel ja raamatukogust kontaktivabalt koju laenata, kuid tagastamisega paluti oodata.

19.03.2020 hakati pakkuma e-teenust “Loeme ette”, kus telefoni või Skype teel loeti lastele jutte ette või lugesid lapsed raamatukoguhoidjatele ette. Teenus loodi eesmärgil ulatada abikäsi kodukontorisse jäänud lapsevanematele ja tähelepanu vajavatele lastele. Järgnesid mitmed teised e-teenused noortele ja senioridele. Loodud e-teenused olid nii edukad, et jäidki raamatukogu püsitenuste hulka.

30.03.2020 suleti seoses koroonaviiruse kiire levikuga Tallinnas ja Harjumaal ka teeninduspunktid. Suletud uste taga jätkus e-teenuste pakkumine ja kontaktivabaks laenutuseks raamatupakkide kokkupanemine. Avati ka uus tasuline teavikute kodulähedase pakiautomaati tellimise teenus.

Eriolukorra ajal saadeti Omniva pakiautomaatidesse kokku 1170 raamatupakki. Eriolukorra järgselt tuli teenus aga peatada, kuna selle osutamiseks puudus edasine juriidiline alus (eriolukorra ajal võimaldas seda teha vastav Tallinna Kultuuriameti käskkiri). Teenust hakati ümber kujundama nii, et sellega saaks jätkata ka tavaolukorras.

Eriolukorra perioodil hakati pakkuma koduteenindust kõigile Tallinna linna pensionäridele, kel COVID-19 riskigrupi kuulumise tõttu võis olla ohtlik väljas liikuda. Koduteenindusega uusi liitujaid oli siiki väga vähe. Mai lõpu seisuga oli raamatukogul 83 koduteeninduse kasutajat, neist 16 liitusid eriolukorra perioodil.

Alternatiivina kohapeal lehelugemisele hakati pakkuma võimalust, et raamatukoguhoidjad loevad soovijatele (peamiselt senioridele) telefoni või Skype'i teel artikleid ette. Nõusoleku selle teenuse osutamiseks eriolukorra perioodil andsid kõik suuremad päeva- ja nädalalehed. Antud teenuse raames raamatukoguhoidjatele küll helistati, kuid rohkem sooviti niisama raamatukoguhoidjaga suhelda ja arutleda riigis toimuva üle. Seda tehes aitas raamatukogu ühtlasi vähendada eakate isolatsioonist ja suhtlemisvaegusest tulenevat üksindustunnet ja stressi.

Kriisiliinide koormuse vähendamiseks julgustati lugejaid pöörduma raamatukogu poole mitte ainult tavapärase infopäringutega kirjanduse ja uurimistöde teemadel, vaid ka igapäevaelu küsimustes.

Eriolukorrast väljumisel avati teenused järk-järgult, et tagada jätkuvate piirangute ja reeglite täitmine. Avamisel lähtuti Tallinna linnapea 6.05.2020. a käskkirjast „Tallinna linna asutuste töökorraldus COVID-19 levikust põhjustatud eriolukorrast väljumise ajal“, samuti „COVID-19 epideemiast tingitud eriolukorra piirangute leevendamise kavast Tallinnas“ ning Kultuuriministeeriumi 07.05.2020. a juhendist „COVID-19 käitumisjuhised raamatukogudele“ ja Terviseameti juhistest.

Perioodil 11.05–16.05.2020 sai teenindusosakondades teavikuid kontaktivabalt tagastada E–L kell 11–16 ning haruraamatukogudes T–L kell 11–16. 18.05 avati osaliselt teenindussaalid, alustati lisaks ettetellimisega kojulaenutusele ka eelregistreerimisega arvutitöökoha kasutamise pakkumisega raamatukogudes, kus oli võimalik täita kõiki ohutusnõudeid, sealjuures taastati täies mahus osade teenindusüksuste lahtiolekuajad. Kõik teenindussaalid ja teenused avati täielikult uuesti 01.06.2020.

Et vältida suure hulga lugejate korraga raamatukogudesse tulemist, pikendati eriolukorra järel teavikute tähtaegu automaatselt kuni 24.06.2020. Viiviste arvestus taastati alles alates 25.06.2020.

Kevadise koroonaviiruse laine kõrghetkel oli samaaegselt töölt kõrval 17% töötajatest seoses töövõimetuslehtedega, kaugtööl oli 20% töötajatest. Viiruse leviku tõkestamiseks kasutati erinevaid meetmeid: ajutiselt kontaktiga teenuste piiramine, e-teenuste suurendatud mahus osutamine, isikukaitsevahendite kasutamine kontaktiga teenuste osutamisel (maskid, visiirid, kindad), töötajate roteerumine ühistranspordi vältimiseks, võimalusel ja vajadusel kaugtöö, töötamiseks eraldi ruumide kasutamine, tööruumides distantsi hoidmine jne.

Teise laine ettevalmistusena paigaldati teeninduslettidele kaitseklaasid ja täiendati isikukaitsevahendite varusid, telliti ohutut vahemaa hoidmist meeldetuletavad kleebised põrandatele ning lisati täiendavad plakatid distantsi hoidmiseks teenindussaalidesse. Uuendati siseveebis olevaid juhendeid teenuste osutamiseks. Jätkati kontaktivabade teenuste pakkumisega ja arendamisega. Kaardistati töötajate elukohad ja võimalikud elukohad kriisiperioodiks, kodused internetikiirused ja IKT vahendid. Infotehnoloogia osakond arendas, täiendas ja parendas kaugtöö võimekust ja võimalusi.

Põhilised lisakulutused seoses eriolukorraga, tervishoiualase hädaolukorraga ning teiseks koroonaviiruse laineks ettevalmistumisega olid järgmised:

- osades haruraamatukogudes erakorralised arvutikaabeldused arvutikasutamisteenuse tagamiseks, sh et teenuste pakkumisel oleks tagatud piirangutest (hajutatuse nõue, 2+2) kinnipidamine;
- osades haruraamatukogudes andmeside kiiruse tõstmine veebi teel teenuste pakkumiseks (e-teenuste kvaliteedi tõstmiseks, mitme veebitunni korraga läbiviimise võimaldamiseks);
- WiFi leviala laiendamine teenindusüksustes, kus avati välilugemissaale;
- masspostituse lahendused lugejate teavitamiseks piirangutest ja teenustest;
- kaugtöö võimaluste loomine, sh 4G võimekusega sülearvutite (14 tk) ostmine töötajatele kaugtöö tegemiseks;
- mikrofoniga kõrvaklapid (30 tk) ja veebikaamerad (25 tk), et pakkuda teenuseid üle veebi;
- juhtmevaba mikrofonilahendus võõrkeelse kirjanduse osakonnale YouTube'i saadete tegemiseks,
- 35 reguleeritava monitori hankimine mittereguleeritavate monitoride väljavahetamiseks – raamatukoguhoidjad istuvad arvutiekraani taga senisest enam, vaja tagada ergonoomiline töökoht;
- 31 uue otsinguarvuti ostmine – nendes on võimalik kasutada lugejatel ka ID-kaarti, sh ise ennast raamatukogu lugejaks registreerida (vähendab kontakti raamatukoguhoidja ja lugeja vahel);
- pestavad klaviatuurid;

- Zoom Pro teenuse kasutuselevõtt erinevate koolituste, vestlusringide ja ürituste läbiviimiseks;
- uus ruuter kaugtöö efektiivsuse tagamiseks;
- makseterminal teenindusüksustesse, kus see veel puudus (omatulu vähese laekumise tõttu ei peetud varem mõistlikuks kõikjal kasutusele võtta);
- raamatukärud (30 tk), et korraldada kontaktivaba laenutust ja transportida raamatuid karantiini;
- jalgadel seisvad reklaamalused (19 tk) ja pabertahvlid lugejate teavitamiseks;
- ventilatsiooniseadmete korrastamine;
- teisaldatavad kaitseekraanid teeninduslettidele (59 laia kaitseekraani ja 10 kitsast kaitseekraani), et valmistuda teiseks koroonaviiruse laine jaoks;
- pleksiklaaside ostmine töötajate ja lugejate eraldamiseks arvutiteenuse pakkumiseks ka eriolukorras ja punase stsenaariumi perioodil;
- põrand- ja lauasirmid lugejatöökohtade eraldamiseks;
- eestikeelse kirjanduse osakonnale kergesti teisaldatavad lauad, mille abil tagada rühmakoolitustel osalejate suurem eraldatus;
- visiirid, maskid jm isikukaitsevahendid töötajatele;
- ohutuslindid teenindusalade eraldamiseks;
- käte desifitseerimisjaamad;
- pedaaliga prügikastid;
- toolid, lauad, päikesesirmid õueraamatukogude loomiseks.

1.1.2 Teine laine (alates septembrist)

Koroonaviiruse teine laine saabus järk-järgult, mis andis võimaluse paindlikult teenuse osutamist ümber korraldada vastavalt riigis kehtestatud piirangutele. Vastavalt olukorra muutumisele vähendati kohapeal pakutavaid teenuseid (piirarvud kohapeal toimuvatele rühmakoolitustele jne) ning suurendati veebitegevuste mahtu. Kujundati ümber teavikute pakiautomaati saatmise teenus, täiendati tehnilist võimekust podcast'ide tegemiseks sobiva salvestustehnika hankimisega (et veebis paremini erinevaid vestlussaateid ja raamatututvustusi teha), alustati ettevalmistustega tagastusluukide paigaldamiseks jne.

Jätkati kõikide eri- ja tervishoiualase hädaolukorra ajal loodud teenuste pakkumist, aga väiksemas mahus, kuna raamatukogud olid füüsiliselt avatud, v.a mõni struktuuriüksus mõned üksikud päevad (veebiteenuste osutamine siiski ei katkenud, nende pakkumist jätkati kodukontoritest). Kui märtsist augustini (k.a) suunati COVID-19 testi tegema vaid 3 raamatukogu töötajat, siis septembrist detsembrini (k.a) 39 töötajat. Iga kord, kui keegi töötajatest suunati testimisele, tekkis sama struktuuriüksuse töötajatele kohustus kanda lisaks visiirile ka kirurgimaski. Lisaks visiirile oli maski kandmine soovituslik ka muul perioodil ning paljud töötajad seda ka tegid (v.a need, kes tervislikel põhjustel seda teha ei saanud).

Sügisel eraldati raamatukogule linna poolt raha RFID-põhisele teavikutuvastussüsteemile üleminekuks ja RFID-põhise iseteeninduse terviklahenduse hankimiseks. Septembri lõpus alustati rahvusvahelise riigihanke hankedokumendi koostamist, hange avaldati registris 14. detsembril. Aastatel 2021-2023 on plaanis kõik Tallinna Keskraamatukogu teavikud varustada RFID kiipidega ning töökohad RFID lugerite ja tarkvaraga. Plaanis on paigaldada 2021. a jooksul suuremate teenindusosakondade ja haruraamatukogude juurde kokku kaheksa

laenutuskappi. 2021.-2023. aastal on plaanis paigaldada igasse teenindusosakonda ja haruraamatukogusse iseteenindusautomaadid ja „targad“ tagastusriiulid.

Kõige suuremaks väljakutseks on olnud raamatukogu töötajate ja külastajate ohutuse tagamine. See on eeldanud kõikide töövoogude ja teenindusprotsesside põhjalikku läbimõttlemist, asutusesiseste juhendite ja töökorralduse juhiste ning lugejatele suunatud eeskirjade pidevat ümberkirjutamist ja täiendamist vastavalt viiruse leviku hetkeolukorrale ning Kultuuriministeeriumi ja linna suunistele ja korraldustele. Suuremateks väljakutseteks olid ka IKT valmisolek suures mahus veebiteenuste pakkumiseks ning kodukontorite vajadused. Senisest enam tuli tegeleda avalikkuse teavitamisega (tekstid veebilehele, juhendid, pressiteated, masspostitused, e-kirjadele vastamised, sh sotsiaalmeedias jne) raamatukogu poolt pakutavate teenuste osas. Sügisest 2020 algatati kõigile suunatud kampaania “Tervena raamatukokku!”, mille raames pikendati tagastamistähtajad nt karantiini suunatud lugejatel ka siis, kui tähtaeg oli juba möödunud.

Kriis andis raamatukogule võimaluse senisest enam lugejatele näidata, et toetab neid ka keerulistel eluperioodidel. Raamatukogu tegemistele osaks saanud suure meediatähelepanu ja veebiteenuste loomise kaudu jõudis raamatukogu ka inimesteni, kes varem raamatukogu teenustest midagi ei teadnud või ei tulnud neid raamatukogusse kohapeale kasutama.

Erakorralistes oludes ilmnevad hästi töötajate võime teadmusega toime tulla ja muutustega kohaneda. Eriolukorra ajal ilmutasid paljud töötajad suurepärase kohanemisvõimet, pakkudes välja lahendusi ootamatult muutunud olukorras. Samuti leidis kinnitust vajadus pidevalt digioskusi arendada. Tänu järjepidevale digioskuste arendamisele oli meie raamatukogu teistele eeskujuks uute ja uuenenud e-teenuste kiirel väljatöötamisel.

2. Juhtimine

1.2 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Tallinna Keskraamatukogu on raamatukogu peamajast (Estonia pst 8), võõrkeelse kirjanduse osakonnast (Liivalaia 40), 17 haruraamatukogust, raamatukogubussist ja töötlusosakonnast koosnev tsentraliseeritud süsteem, mis teenindab Tallinna linna elanikke ja külalisi. Tallinna linnas elab ca 444 000 inimest ning kasulikku pinda on raamatukogudel kokku 10 665 m². Samas, Espoos (Soomes), kus on elanikke ca 300 000, on 17 raamatukogul ja 2 raamatukogubussil kokku kasulikku pinda 18 887 m².

Linnaruum muutub ja vajalik on muuta ka raamatukogude asukohti. Mitmed raamatukogud (nt Tondi, Kadrioru) vajavad kaasaegse raamatukoguteenuse pakkumiseks tänasest oluliselt suuremat pinda. Samuti tuleks suure elanikkonnaga Lasnamäel avada vähemalt veel üks uus raamatukogu. Raamatukogubuss on jäänud vanaks, mistõttu on lähiaastatel vajalik uus raamatukogubuss.

Tallinna Keskraamatukogul on kaks nõukogu: kogude kujundamise nõukogu (end komplekteerimisnõukogu) ja töökeskkonnanõukogu. Kogude kujundamise nõukogu pädevusse kuulub raamatukogu kogu komplekteerimise arengusuundade seadmine,

komplekteerimistegevuse, sh kogu sisu hindamine, komplekteerimist puudutavate aruannete ja uurimuste läbivaatamine ning raamatukogu töötlusosakonnale ettepanekute tegemine. Töökeskkonnanõukogu on tööandja ja töötajate esindajate koostöökogu, kus lahendatakse ettevõtte töötervishoiu ja tööohutusega seotud küsimusi. Mõlemale nõukogule tõi aasta 2020 uusi väljakutseid, sh seoses COVID-19 levikuga riigis. Nii näiteks tuli muuta raamatute valimise süsteemi raamatukogudesse (vältimaks kontakte eri struktuuriüksuste töötajate vahel) ning tõstatati küsimus kodukontorite ergonoomilisuse osas.

Tähtsamad uued või muudetud käskkirjad 2020. aastal olid järgmised:

- arvutitöökohta ja traadita andmesidevõrgu (WiFi) kasutamine;
- e-teavikute laenutamine;
- internetitöökohta kasutamise eeskiri eriolukorra perioodil ja edaspidi, kui on eluohtliku viiruse levimise oht;
- kampaania „Tervena raamatukokku!“;
- komplekteerimisenõukogu;
- kontaktivaba teavikute laenutamine;
- meetmed koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõkestamiseks raamatukogus;
- raamatukogu tegevus alates 01.06.2020;
- raamatukogu tegevus eriolukorra perioodil;
- raamatukogu tegevus eriolukorrast väljumise perioodil;
- riigihanke ja ostumenetluse korraldamine;
- seemnete laenutamine;
- sisekord;
- sularahakassa inventuur;
- Tallinna Keskraamatukogu asjaajamiskord;
- tasuliste teenuste, tagatiste ja kaardimaksetehingute kajastamine;
- teabehalduse korraldamine;
- teavikute inventeerimine;
- teavikute komplekteerimine;
- teavikute kõlbmatuks tunnistamine ja mahakandmine;
- teavikute pakiautomaati tellimise teenus;
- tänumärgi statuut ja andmine.

1.3 Eelarve

2020. aasta eelarves moodustasid tulud omavalitsuselt 4 004 847 eurot (sisaldab ka ehitusinvesteeringuid), kahanemine eelmise aastaga võrreldes 1,4%. Tulud riigilt olid kokku 521 193 eurot (kasv 27,4%). Tulu muudest allikatest (annetused, välisprojekt) oli kokku 21 193 eurot (kasv 84,3%).

Kuna COVID-19 viiruse mõjul vähenesid linnakassa tulude ja linna asutuste omatulude laekumised, siis sai raamatukogu suve alguses sarnaselt teiste linnaasutustega korralduse käituda kulutuste tegemisel säästlikult ning teha vaid neid kulutusi, mis on asutuse ülesannete täitmiseks kriitiliselt vajalikud. Samuti anti korraldus planeerida kulude kokkuhoidu. Sügisel vastuvõetud lisaelarvega vähendati raamatukogu kulude eelarvet 51 712 eurot, sellest töötasu 47 610 eurot.

Tabel 2. Eelarve 2020

Eelarve	Seisuga 31.12.19 €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku *	4 307 114	4 492 170	4,3%
Tööjõukulu (sh erisoodustused, tööjõukuludega kaasnevad maksud)	2 785 914	2 868 390	3%
Komplekteerimiskulu	752 317	892 124	18,6%
sh KOV-lt	366 736	376 690	2,7%
sh riigilt	375 898	495 332	31,8%
Infotehnoloogiakulu	125 082	137 206	9,7%

* ei sisalda ehitusinvesteeringuid

Omatulu laekus 104 351 eurot (vähenemine võrreldes eelmise aastaga 30,7%), sellest lugejate võlgnevustest 66 933 (vähenemine 31,7%), tasuliste teenuste eest 11 594 (vähenemine 36,5%), raamatukogu ruumide ja inventari kasutamise eest 3550 ja kommunaalteenuste edasimüügist 21 664 eurot. Raamatukogule mittevajalike teavikuid müüdi eelmise aastaga samas mahus (22 267 eurot), laekunud tulu kasutati uute teavikute ostmiseks.

Ehitusinvesteeringuid eraldas Kultuuriamet summas 55 059 (kahanemine 68,9%) eurot.

1.4 Projektid

Tabel 3. Projektidest saadud toetussummad ja nende kasutamine kokku aastal 2020

Projektid, toetused	Eraldatud summa, €	Kasutatud 2020, €	Projekti üldmaksumus*, €
Kultuurkapital	15 490	8250,8	18 142
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid	24 232	16 159,55	28 824,6
Muud projektid ja toetused	2890	1090,79	2890
Kokku	42 612	25 501,14	49 856,6

*projekti planeeritud üldmaksumus, sisaldab ka tagasi makstud jääki

Projektide loetelu on toodud *Lisas 1*. Kultuurkapitali toetused võimaldasid raamatukogul korraldada erinevatele sihtrühmadele kirjandusega seotud üritusi ning maksta kirjanikele jt esinejatele tasu. Projektitoetuste abil rendati laste ja noorte lugemisharjumusi ning STEAM-oskusi, toetati lõimumist ning panustati raamatukoguteenuste arendamisse üle Eesti. Sotsiaalministeeriumi ja Tallinna Linnavalitsuse täiendava toetuse toel läbiviidud projekt „Õnnelik seenior“ pakkus eakatele arendavaid tegevusi ja vähendas üksindustunnet.

COVID-19 pandeemia tõttu tagastati konverentsidel osalemiseks taotletud toetused, samuti jäi kasutamata osa „Õnnelik seenior“ projekti toetussummast, kuna antud projekti tegevused nägid ette eakatele, kes kuuluvad viiruse riskigruppi, tegevuste pakkumist kohapeal. Viiruse ägenemine Harjumaal ja Ida-Virumaal juba alates oktoobrist ei võimaldanud läbi viia vallakeskraamatukogu juhtide praktikat, selle asemel korraldati kahepäevane veebikoolitus

„Interaktiivsed raamatukogutunnid ja harivad online-mängud Sinu raamatukogus“. Võimalusel pikendati toetussummade kasutamise tähtaega ning viidi kirjanikega kohtumised üle veebi, nii et üldjuhul said projektid algselt planeeritud mahus läbi viidud. Kokku tuli loobuda eraldatud toetusest või tagastada toetuste kasutamata jääk summas 6482 eurot. 2020. aastal esitas raamatukogu projektitaotlusi mõnevõrra vähem kui varasematel aastatel, põhjuseks nii see, et regionaalse kultuuritegevuse toetamiseks viidi tavapärase nelja asemel läbi kolm taotlusvooru, kui ka see, et mitmete kevadel lõppema pidanud projektide tähtajad pikendati aasta lõpuni ning uued taotlused esitati kas 2020. a lõpus või uue aasta alguses. 2021. aastal esitatud taotlused tuleb koostada nii, et projekt võimaldaks tegevusi teha nii kohapeal kui üle veebi.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

31.12.2020 seisuga töötas Tallinna Keskraamatukogus 159 töötajat (koosseis 141,7), sh 130 raamatukoguhoidjat (koosseis 119,75). 130-st raamatukoguhoidjast 110 on ülikooliharidusega, neist 57-l raamatukogundusharidus. Neljal raamatukoguhoidjal on raamatukogunduslik keskharidus ja 9 raamatukoguhoidjal kutsetunnistus, mis on omandatud peale 2010. aastat. Osadel raamatukoguhoidjatel on kõrgharidus veel omandamisel.

2020. aastal muudeti raamatukogu koosseisu eesmärgiga laiendada senisest veelgi maatriksjuhtimist, et võimestada võtmevaldkondi, tugevdada tööd raamatukogule oluliste sihtrühmadega, rakendada erinevates struktuuriüksustes töötavate raamatukoguhoidjate pädevusi ja loominguilisust ning arendada nende teadmisi erinevates valdkondades. Peاراamatukoguhoidja asemel võeti kasutusele peaspetsialisti ametinimetuse, laste- ja noorteteeninduse koordineerimine jagati kahe peaspetsialisti vahel ning ametinimetuses kajastati selgelt peaspetsialisti tegevusvaldkond. Ülesüsteemselt tegelevad võtmevaldkondade koordineerimisega lasteteeninduse, noorteteeninduse, haridustegevuse, sotsiaalse kaasatuse ning kultuurilise mitmekesisuse peaspetsialist. Maatriksjuhtimise tugvedamine vahetult enne koroonakriisi suurendas raamatukogu kiiret reageerimisvõimekust, efektiivsust ja paindlikkust ootamatult saabunud ebastabiilses keskkonnas.

Avalike suhete osakonna ümberkorraldamise käigus suurenes osakonna koosseis arendusjuhi ametikoha võrra. Arendusjuht tegeleb arendusprojektidega, samuti töötajate koolitamisega ja arendamisega ning täidab avalike suhete osakonna juhataja ülesandeid.

Veebruaris võttis linnavalitsus vastu otsuse Tallinna linna 2020. aasta palga korrelatsiooni reservi jagamise osas järgnevalt: töötasu alammäär korrigeerimine, linna kultuuriasutuste põhipalkadeks ette nähtud vahendite suurendamine kuni 2,5%, et tagada sarnased võimalused riiklike kultuuriasutustega (Kultuuriministeeriumi ja TALO leppisid 2019. aasta lõpus kokku, et kõrgharidusega kultuuritöötajate töötasu alammäär 2020. a ei tõuse, kuid suurendatakse riiklike kultuuriasutuste põhipalkadeks ettenähtud vahendeid 2,5%) ning kõikide linna asutuste töötajate lisatasude ja preemiade tagamine võrdsetel alustel vähemalt 2% töötajate aasta põhipalkade summalt. Otsusega eraldati Tallinna Keskraamatukogule töötasudeks kokku 98 463 eurot ning töötasuga kaasnevateks maksudeks 33 291 eurot. Kuid eriolukorra tõttu lükati Tallinna Linnavalitsuse otsusega märtsis palga korrektsiooni reservi vahendite jaotamine Tallinna Kultuuriameti haldusala asutustes edasi kuni Tallinna Linnavalitsuse uue otsuseni, palgatõusud peatati. Sügisel esimese lisaelarvega vähendati Keskraamatukogu kulude eelarves töötasu 47 610 eurot ehk siis summa võrra, mis algselt eraldati põhipalkade suurendamiseks.

Lisaks palgatõusule jäid koroonaviiruse leviku tõttu seisma mitmed Linnakantselei personaliteenistuse arendusprojektid (hallatavate asutuste töötajate SportID pilootprojekt ja töö tasustamise põhimõtted), mis oleksid rakendumisel tugevdanud motivatsioonipaketti.

2020. aastal viidi läbi 29 värbamist.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Kiire olude muutus ja vajadus lähtuvalt sellest muutustega kaasa minna või arendusi eest vedada andis paljudele motivatsiooni enesearengule suuremat tähelepanu pöörata. Erakorralised olud andsid võimaluse töötajatele teada saada oma tegelike võimete ulatust. Erakorralised olud andsid võimaluse töötajatele teada saada oma tegelike võimete ulatust, samuti õppida vahetult praktikast, mida kiirelt muutuv olukord pakkus.

2020. aastal osalesid töötajad 98 koolitusel, sealhulgas sisekoolitustel. Koolitustel osales 129 töötajat, koolituste kestuseks oli 916 koolitustundi. Koolitustel osalemise kohta on ülevaatlik tabel *Lisas 2 ja 3*. Tähelepanu pöörati digioskuste arendamisele, mida kinnistas praktiline veebiplatvormidel toimunud koolitustel osalemine. Aasta alguses toimunud noortetöö õppepäeval keskenduti noorte kaasamise võimalustele ja kogemuste jagamisele. Ka 2021. aastal arendatakse digi-, teenindus-, infootsingu oskusi ja kirjanduse tundmist.

2.4.2 Tallinna Keskraamatukogu korraldatud koolitused raamatukoguhoidjatele üle Eesti

Tabel 2. Koolitused raamatukoguhoidjatele üle Eesti

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolituse maht/ kestus	Raamatukogu hoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/ Koolituseks kulutatud summa
6.11.2020	Aleksander Sibula erialapäev: noored lugejad ja noortekirjandus	5,4	841 veebis kuulajat	1164,18
23.11.2020, 26.11.2020	Veebikoolitus: interaktiivsete raamatukogutundide ja harivate online-mängude rakendamine raamatukogus	9,15	23.11 – 51, 26.11 – 38	1093,64

Sibula erialapäeva keskendumine noortekirjandusele arendas järgmisi kompetentse: kogude kujundamine ning raamatukogu- ja infoteenuste pakkumine lähtuvalt sihtrühma vajadustest. Veebikoolitus arendas ennekõike digikeskkondades suhtlemise, aga ka sisuloome ja turvalisuse kompetentse.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Tallinna Keskraamatukogu töötajate ettekanded ja loengud olid peamiselt teemadel erakorralistes oludes kontaktivabade ja veebiteenuste kiire arendamine. Täpsem ülevaade on *Lisas 4*.

06.11 toimus traditsiooniline Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev, kus käsitleti noortekirjandust ning mille raames toimusid vestlusringid „Raamatud on ohtlikud?” ja “Kohustuslik kirjandus on halb?” Vestlusringe juhtisid Jaanika Palm ja Krista Kumberg, osalesid René Tendermann, Berit Kaschan, Rita Rätsepp ja raamatukogu noor vabatahtlik Diana ning Pille Liblik, Sass Henno, Kristiine Kurema ja raamatukogu noor vabatahtlik Joosep. Vestlusringi sai otsepildis jälgida Tallinna Keskraamatukogu Youtube'i kanalis ning see on järelevaadatav. Osaliselt kandis erialapäeva üle ERRi kultuuriportaal.

Laste- ja noorteteeninduse peaspetsialistid jagasid veebis ürituste ja koolituste läbiviimise kogemusi raamatukoguhoidjatele üle Eesti nii koolituse ja nõustamise kui ka erinevate ettekannete kaudu (nt Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kooliraamatukoguhoidjate sektsiooni kohtumisel, kus lasteteeninduse peaspetsialist tutvustas e-platvormi ja põnevamaid raamatukogutunde). Juba mõne aja möödudes oli näha, et saadud teadmisi üle Eesti ka rakendati.

Kaie Holm osales rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava 2021-2030 arengukava koostamise aruteluseminaril ning Tallinna Ülikooli korraldatud mõttetalgutel Eesti aktiivselt vananemise keskkonna arendamiseks. Kristel Palk ja Nadezhda Geryak osalesid ideede töötoas "Rändetaustaga lapsed ja noored koolikogukonnas" (Tartu Ülikooli RITA-RÄNNE projekt). Triinu Seppam-Saar ja Kaie Holm andsid intervjuu digikultuuri aasta raames koostatava digikultuuri ülevaate jaoks.

2.4.4 Erialahariduse omandamine. Raamatukoguhoidjate järelkasvu toetamine

2020. aastal õppis Eesti Rahvusraamatukogu raamatukoguhoidja kutseõppes kaks, Tallinna Ülikooli digitehnoloogiate instituudi infoteaduse bakalaureuseõppes üks ja ja Tartu Ülikoolis infokorralduse erialal üks raamatukoguhoidja.

Tallinna Keskraamatukogus käis 2020. aastal praktilal kuus üliõpilast, neist neli Tartu Ülikoolist.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

2020. aastal said Kultuuriministeriumi tänukirjad Säase raamatukogu raamatukoguhoidja Ljudmilla Kapatsõna ja töötlusosakonna köitja Sirje Kriisa, Tallinna Kultuuriameti tänukirja majandusosakonna autojuht-ekspediitor Peeter Veevo.

Tallinna Keskraamatukogu aastapreemia pälvis eestikeelse kirjanduse osakonna lasteteeninduse peaspetsialist Merle Tanilsoo. Parima lasteteeninduse eest tunnustati Paepealse raamatukogu ja parima noorteteeninduse eest eestikeelse kirjanduse osakonna kollektiivi.

2020. aastal korraldas traditsioonilise üle-eestilise infootsingu võistluse Tallinna Keskraamatukogu. Seoses võistluse korraldamisega võistlusel ei osaletud.

Raamatukogupäevadel (20.10.2020) toimunud kirjanduslikus mälumängus saavutas Tallinna Keskraamatukogu võistkond kaheksanda koha. Võistkonda kuulusid eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidjad Triinu Rannaäär, Alvar-Jaanus Tamm ja Sandra Kingisepp.

Traditsiooniliselt tunnustati kolleegipreemiatega kaastöötajaid: hea koostööpartner 2019 - muusikaosakonna raamatukoguhoidja Ester Pomerants, ideede generaator – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Mirjam Kaun, tubli uustulnuk – Laagna raamatukogu raamatukoguhoidja Inna Milovanova, tubli noortöötaja – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Helen Kena, usin töomesilane – Tondi raamatukogu raamatukoguhoidja Aivi Kiviloo, vapper raamatukoguhoidja – eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja Tiina Põldmaa, IT-tark – muusikaosakonna raamatukoguhoidja Liis Kivirand, aasta parima projekti läbiviija - võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja Kristel Palk, majahaldjas majandusosakonna koristaja – Aime Remma, kindel tugi – avalike suhete osakonna kommunikatsioonispetsialist Mari Sieberk ja usin mesilaspere Kalamaja raamatukogu.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Tallinna Keskraamatukogu raamatukogud paiknevad üle linna 19 hoones, üldpinnaga 14 391 m², neist neli hoonet on Tallinna Keskraamatukogu bilansis (Estonia pst 8 hoone, Pääsküla, Kännukuke ja Pelguranna raamatukogu) üldpinnaga 6942 m². Hoonete ja ruumide majandamiseks kulus 2020. aastal 346 982 eurot (km-ta). Kultuuriameti eraldatud investeeringuid (kokku summas 55 060 eurot) kasutati ventilatsiooniseadmete korrastamiseks, amortiseerunud valgustite vahetamiseks LEDide vastu, küttesüsteemi remontimiseks jms. Nii investeeringu- kui tegevuseelarvest tehtud olulisemate tööde ülevaade on toodud *Lisas* 5.

Raamatukogubussi peatustes asendati kulunud ja katkised infotorud uute infopaneelidega. Raamatukogubussi ise on 12-aastane ja 2020. aastal kulus bussi hooldamiseks ja remondiks 3837 eurot (km-ta).

Muusikaosakonna teenuste arendamine nõudis ka teenindussaali ruumilahenduse muutmist. Nii sai värvitud osa saali seintest ning hangitud varasemast suurema tööpinnaga ja sirmidega eraldatud lugejalauad ning istujat ümbrusest eraldava disainiga tugitool. Eriolukorra ajal remonditi Laagna raamatukogu endine hoidlaruum, et võtta see kasutusele noorteruumina. Nii said ruumi seinad ja lagi värvitud, paigaldatud uus elektrisüsteem, valgustid ja ventilatsiooniseade. Ühtlasi paigutati Laagna raamatukogu teenindussaalides ümber riuleid jm inventari.

Kuna 2019. aastal liisiti uus kaubik, siis pani Kultuuriamet raamatukogu vana Ford Transit kaubiku avalikule kirjalikule enampakkumisele ning oktoobris leidiski raamatukogu aastaid hästi teeninud sõiduk uue omaniku.

Sügisel hakati sorteerima makulatuuri suunatud ajalehti, ajakirju, kõva- ja pehmekaanelisi raamatuid, mis võimaldab raamatukogul suunata veelgi suurema osa tekkivast vanapaberist taaskasutusse.

COVID-19 viiruse leviku tingimustes teenuse tagamiseks hangiti kevadel 30 raamatukäru, 19 teisaldatavat reklaamstendi ja pabertahvleid. Eriolukorra ajal tagas finantsteenistus kõikidesse raamatukogudesse makseterminalid. Suvel hangiti toole, laudu, päikesesirme

õueraamatukogude loomiseks. Viiruseleviku teiseks laineks valmistudes soetati lauasirme teeninduslettidele töötajate kaitseks, põrand- ja lauasirme lugejatöökohtade eraldamiseks ning peamajja kergesti teistsaldatavaid laudu, mille abil sai tagada rühmakoolitustel osalejate suurema eraldatuse. Hangiti ka pedaaliga prügikaste, käte desifitseerimisjaamu jm vahendeid viiruse leviku vähendamiseks. Kokku tehti COVID-19 viiruse levikuga seotud kulused 26 757 eurot (km-ta), sellest inventarile 9426 eurot, meditsiini- ja hügieenivahenditele 9968 eurot, lisaks saadi teatud kaitse- ja desovahendeid linna tsentraalsete hangete raames.

Lastele osteti raamatukogudesse sobivaid arvuti- ja kott-toole, teenindussaalidesse külastaja- ja töötajatele töötoole; Kännukuke raamatukokku lugejatele ka diivan. Uut inventari sai kõige enam Laagna raamatukogu: uued lauad-toolid, diivan ja suur teistsaldav teler noorteruumi, diivan lasteteeninduse saali, köögimööbel ja köögitehnika töötajate puhkuruumi. Sõle raamatukogu õmblustoas tuli amortiseerinud overlok õmblusmasin asendada uuega. Kokku kasutati 2020. aastal inventari soetamiseks 33 072 eurot (km-ta).

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Liikumispuudega inimene saab külastada enamikke Tallinna Keskraamatukogu raamatukogudest. Ratastooliga liikuv inimene ei saa külastada Kadrioru, Paepealse ja Torupilli raamatukogu.

Keskraamatukokku (Estonia pst 8) ei saa liikumispuudega inimene siseneda peauksest ning majas saab ta liikuda ainult koos raamatukoguhoidjaga. Kahjuks puudub võimalus pääseda teisele korrusele raamatukoguteenuseid kasutama mitmekorruselistes raamatukogudes: Kännukuke, Pääsküla ja Sõle raamatukogus. See tähendab, et Sõle ja Pääsküla raamatukogus puudub ligipääs II korrusel asuvatele arvutitöökohtadele, perioodika kohallugemisteenusele ning lastele pakutavatele teenustele. Kännukuke raamatukogus asub teisel korrusel võõrkeelne kirjandus, noortele suunatud teenused ning ka innovatsioonilabor – kõigile nendele teenustele puudub liikumispuudega inimestel ligipääs. Nendes raamatukogudes saame anda I korrusel kasutamiseks küll sülearvuti, kuid probleemi see ei lahenda, kuna sama sülearvutit kasutatakse ka esitlusteks ning nii võib juhtuda, et ürituste ja koolituste ajal ei ole meil võimalik liikumispuudega inimesele arvutitöökohta kasutamise teenust pakkuda. Liikumispuudega autojuhi või liikumispuudega või pimedat inimest teenindava juhi sõiduki parkimine raamatukogude lähedal võib olla raskendatud. Kuna liiklus pealinnas on tihe, autosid palju, siis võib raamatukogu lähedale autole parkimiskoha leidmine olla vahel üsna keeruline. Raamatukogu veebilehel on alarubriik "Erivajadustega lugejale", kus on toodud vajalik info ratastoolis lugejale.

Juurdepääsetavust olulises mahus parandada ei olnud kahjuks võimalik. Kalamaja raamatukogule paigaldati automaatselt avanev välisukse ja 2021. aastal on plaanis rekonstrueerida ukse ees olev kaldtee, samuti paigaldada käsipuu. Käsipuude paigaldamine on plaanis ka Torupilli raamatukogu ja võõrkeelse kirjanduse osakonna välistrepile. Pääsküla raamatukogu sisetrepile paigaldati novembris täiendav, lastele sobiva kõrgusega käsipuu.

Invatualetid on küll olemas mitmes raamatukogus, kuid samas mitte igal pool varustatud hädaväljakutsesüsteemiga. 2020. aastal parandati häiresüsteemi Pelguranna raamatukogus. Sellel aastal on plaanis häirenupud paigaldada Väike-Õismäe raamatukogu ja peamaja invatualettidesse.

Vajalikud oleksid täiendavad investeeringud raamatukogude ligipääsetavuse suurendamiseks, vastav rida on näiteks ette nähtud linna 2021. a investeeringute eelarves sotsiaalhoolekandes.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Tähelepanu all oli andmeside kiiruse ja kvaliteedi parendamine. Männiku raamatukogu ühendus tõsteti ümber optilisele kaablile ja kiirusele 30/30Mbps. Nüüd on kõikide raamatukogude ühendused 30Mbps või kiiremad. Endiselt oli probleeme meie suurima haruraamatukogu, Kännukuke raamatukogu, andmeside kvaliteediga; lahenduseks oleks optiline kaabel, kuid selle paigaldamine on jäänud seni liiga kõrge hinna taha. Männi ja Laagna raamatukogus laiendati WiFi leviala, et pakkuda teenust lugejatele ka õues.

Lugejate teavitamiseks piirangutest ja pakutavatest teenustest kasutati nii välist Sendsmaily masspostituse teenust kui rakendati masspostituse lahendus MailTrain.

Kaabeldustöid tehti Laagna (teenindussaalide ümberkorraldamine), Nõmme (põrandakarbikute korrastamine) ning mitmetes teistes (nt Paepealse, Sõle ja Pelguranna) raamatukogudes lugejatele arvutiöökoha või teeninduse tagamiseks pandeemia ajal.

Jätkati serverite, võrguseadmete ja arvutite tarkvarade uuendamist, et tagada seadmete turvaline töö. Suuremate failide üleslaadimiseks ja jagamiseks rakendati pilvelahendus. Osteti juurde tahvelarvuteid (4 tk), otsinguarvuteid (31), miniarvuteid (4 tk), ruuter, uus server, lisamälu olemasolevatele serveritele, uus switch, kontorikombaine (3 tk), reguleeritavaid monitore (35 tk), pestavaid klaviatuure, sülearvuteid (14 tk), veebikaameraid (25 tk), mikrofoniga kõrvaklappe (30 tk) jms. Kõikides töötajate ja lugejate arvutites uuendati Microsoft Office tarkvara versioonile 2019.

Aktiivselt tegeleti kaugtöö võimaluste loomise ja parendamisega (turvalised kaugtöö lahendused) ning lahenduste leidmisega otseülekannete ja veebitundide tegemiseks.

3. Kogud: komplekteerimine ja töötlemine

Seisuga 31. detsember 2020 kajastub e-kataloogis ESTER 100% Tallinna Keskraamatukogu kogudest, st sisestamata kogu enam ei ole.

Tabel 5 ja 6. Kogu suurus seisuga 31.12.2020 ja elektrooniline kogu seisuga 31.12.2020

Eksemplaritüüp	Kogu suurus 31.12.2020
Raamatud ja noodid	812 848
Auvised	14 940
Elektroonilised teavikud	335
Muud teavikud	2996
Kokku	831 119

Eksemplaritüüp	Kogu suurus 31.12.2020
E-raamatud	19 489
Audioraamatud veebis	1346
E-noodid	123

E-jadaväljaanded	104
Kokku	21 062

60% trükiraamatute kogust moodustas ilukirjandus ja 40% teadmiskirjandus. 63% raamatutest olid eestikeelsed ja 37% muukeelsed (sh 31% venekeelsed). E-raamatute osas oli ilukirjanduse osakaal 64%. E-raamatute kogust moodustasid 78% eestikeelsed ja 22% muukeelsed (sh 4% venekeelsed) e-raamatud.

Raamatukogu lugejad saavad laenata koju 97,7% teavikutest (sh 63% eestikeelsed ja 31% venekeelsed raamatud), ülejäänud on mõeldud kasutamiseks raamatukogu kohapeal.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Raamatukogu komplekteerimist reguleerib alates 2020. aasta lõpust direktori 17. november 2020 käskkiri nr 1-2/57 „Teavikute komplekteerimine“, millega on mh kehtestatud komplekteerimispõhimõtted ja komplekteerimise kord. Töötlusosakonnal tuli jälgida, et komplekteerimine toimuks vastavalt Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtetele ja kultuuriministri 09.01.2015 määrusele nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“, mis reguleerib, millele tuleb 30% toetusest kulutada. 30% toetuste summa kasutamise nõue täideti.

Enim muudatusi toimus 2020. aastal just e-raamatukogudesse teoste komplekteerimisel. Seoses ELLU avamisega kogu Eestile tuli osta eestikeelsete e-raamatute litsentse oluliselt rohkem. Suurendati ka audio- ja e-raamatute valikut e-raamatukogus OverDrive ning laiendati vöörkeelsete e-ajakirjade valikut RBdigitalis.

E-raamatukogus OverDrive on teostele väga pikad järjekorrad, mida aitas veidigi kompenseerida see, et kogu aasta jooksul tehti keskkonnas sooduskampaniaid ning oli varasemast laiem litsentsimudelite valik, mis võimaldas osta e-teavikuid selliste litsentsimudelitega, mis sobivad paremini OverDrive'i e-raamatukogu kasutajate nõudlusega.

2020. aasta lõpus taotles Tallinna Keskraamatukogu kultuuriministeeriumilt lisatoetust, et lisaks kogu riigi elanikkonna teenindamiseks vajalike e-raamatute litsentside ostmisele saaks raamatukogu osta tallinlastele aasta lõpus ka ilmuvaid trükiraamatuid.

2020. aastal lõpetati teenindusosakondade ja haruraamatukogude vaheliste teavikute üleandmise vormistamine kustutamise ja juurdetulekuna. Kustutamise ja juurdetuleku arvestus toimub edaspidi ühtse Tallinna Keskraamatukogu kogu kohta.

Komplekteerimiskulude jagunemine:

- riigi toetus **495 332,02 €** (2019. a 375 898,00 €), sh toetus e-väljaannete hankimiseks üle-eestilise kättesaadavuse suurendamiseks;
- linnaeelarvest **376 689,84 €** (2019. a 366 736,45 €);
- annetused **20 101,70 €** (2019. a 9682,99 €), sh eraisikute annetused eriolukorra ajal e-raamatute ostmiseks (1776,00 €) ja raamatukogude annetused eriolukorra ajal e-raamatute ostmiseks (8950,00 €).

Kulud teavikute liikide lõikes:

- raamatutele: **585 627, 20 €** (2019. a 526 448,45 €);
- perioodikale: **109 559,16 €** (2019. a 114 507,78 €);
- auvistele: **3966,64 €** (2019. a 5197,69 €);
- muudele teavikutele (mängud, esemed jms): **9462,07 €**;
- filmide laenukslitsentsidele **139,04 €** (2019. a 92,02 €);
- elektroonilistele väljaannetele **183 369,45 €** (2019. a 106 071,50 €), sh
 - e-raamatutele ELLUs – 151 961,17 € (2019. a 68 797,39 €);
 - e-raamatutele OverDrive´is 11 643,32 € (2019. a 17 359,85 €);
 - audioraamatutele OverDrive´is – 12 478,63 € (2019. a 14 187,12 €);
 - e-jadaväljaannetele RBdigitalis – 4 896,74 € (2019. a 4 829,68 €);
 - Eesti digiperioodikale (Ekspress Meedia ja Õhtuleht) – 151,00 € (2019. a 119,86 €);
 - Naxose muusikaandmebaasidele – 1460,99 €;
 - õigusinfo andmebaasile Estlex – 777,60 € (2019. a 777,60 €).

3.1.1 Raamatute, sh e-raamatute komplekteerimine

2020. aastal kujunes ühe raamatu keskmiseks hinnaks 9,98 eurot (2019. a 10,73 €), sh eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks 12,75 eurot, mis on 4% kõrgem kui varasemal aastal (2019. a 12,26 €). Eestikeelse raamatu hinnatõus oli ootuspärane, sest kirjastuste poolt oli kuulda kurtmist, et raamatute väljaandmise kulud kasvavad ning ka raamatupoodides oli hinnatõus täheldatav. Ostetud nimetuste arv vähenes 5,2% (2019. a 3159, 2020. a 2993), kuid eksemplaarsus kasvas 3,1% (2019. a 34 712, 2020. a 35 773). Ühte nimetust osteti keskmiselt 12 eksemplari ning seda siis kõikide teenindusosakondade ja haruraamatukogude peale kokku.

Võõrkeelsete raamatute keskmine hind kujunes madalamaks kui varasematel aastatel: venekeelsel raamatul 4,90 eurot, mis on 11,9% ning teistes võõrkeeltes raamatutel 9,99 eurot, mis on 11,4% madalam kui 2019. aastal. Kirjastustelt ja edasimüüjatelt tuli võõrkeelsele kirjandusele (v.a venekeelsele kirjandusele) varasemate aastatega võrreldes vähem pakkumisi - tarneraskused, raamatute ilmumisi lükatati edasi jne. Venekeelseid raamatuid osteti ühte nimetust keskmiselt 4,8 eksemplari (2019. a 5,8 eks) ning teistes võõrkeeltes 1,3 eksemplari (2019. a 1,2 eks).

Raamatute juurdetulekust moodustasid:

- ostud 57 792 eksemplari, mis on 96,4% juurdetulekust;
- annetused 1725 eksemplari, mis on 2,9% juurdetulekust;
- arvelevõtmised 100 eksemplari, mis on 0,2% juurdetulekust;
- asendused 310 eksemplari, mis on 0,5% juurdetulekust.

Keeleliselt jagunes raamatute juurdetulek järgmiselt:

- eesti keeles 35 773 eks, s.o 61,9%;
- vene keeles 19 561 eks, s.o 33,8%
- teistes võõrkeeltes 2458 eks, s.o 4,3%.

Raamatute juurdetulekust moodustas ilukirjandus 41 128 eksemplari, s.o 68,6% (2019. a

35 602 ehk 69,3%) ning teadmiskirjandus 18 799 eksemplari, s.o 31,4% (2019. a 15 811 ehk 30,7%).

2020. aastal annetati Tallinna Keskraamatukogule 1860 teavikut, millest 1725 olid raamatud (sh neli nooti) ning 135 auvised. Võrreldes 2019. aastaga vähenes kingitud teavikute arv 23,9% (2019. aastal 2443 annetust). Kui kahel eelneval aastal suurendas kingituseks saadud raamatute hulka märkimisväärselt Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva puhul välja antud raamatusari (2019. aastal 399 eksemplari), siis sarja väljaandmine lõpetati 2019. aastal ning 2020. aastal neid annetusena juurde ei lisandunud.

Eraisikutelt saadi annetusi 1071 eksemplari, riigiasutustelt 500 eksemplari, äriettevõtetelt 258 eksemplari, Tallinna linna asutustelt 23 eksemplari ning mittetulundusühingult 8 eksemplari.

Riigiasutustest oli suurimaks annetajaks Eesti Lastekirjanduse Keskus (234 eksemplari) ja äriettevõtetest Apollo Kauplused (59 eksemplari).

E-raamatute komplekteerimine

2020. aastal said lugejad e-raamatuid laenata e-raamatukogudest ELLU ja OverDrive. ELLUs on laenamiseks Eestis välja antud e-raamatud eesti, vene ja inglise keeles, OverDrive'is peamiselt inglise- ja venekeelsed e-raamatud, mida annavad välja välisriikide kirjastused. 2020. aastal alustati saksakeelsete e-teavikute komplekteerimist OverDrive'i.

2020. aastal osteti e-raamatukogusse ELLU 1330 e-raamatu nimetusele (2019. a 795 nimetust) kokku 11 487 litsentsi (2019. a 4644 litsentsi). Ostetud nimetustest 471 lisandusid ELLU-sse esmakordselt, teised olid varem lisandunud nimetused, millele hangiti lisalitsentse. Võrreldes eelneva aastaga kasvas ostetud litsentside arv 147,4%. Suur litsentside arvu tõus on otseselt seotud ELLU avamisega kogu Eestile, et võimaldada inimestel pandeemia ajal ka kodus püüdes kirjandust lugeda.

Eestikeelsete e-raamatute litsentse osteti 1321 nimetusele (2019. a 787 nimetusele), ingliskeelsete e-raamatute litsentse kolmele nimetusele (2019. a kolmele nimetusele) ning venekeelsete e-raamatute litsentse kuuele nimetusele (2019. a kahele nimetusele).

ELLUsse osteti e-raamatuid e-raamatute tootja Eesti Digiraamatute Keskuse (EDRK) vahendusel ja kirjastustelt otse. E-raamatute keskmiseks hinnaks kujunes 13,50 eurot, mis oli 13,5% madalam kui oli aasta varem (2019. a 15,61 €). Samas, esmakordselt lisatud e-raamatute litsentside keskmine hind oli 15,94 eurot, mis oli 4,9% kõrgem kui 2019. aastal.

Paari kirjastusega otsustati testida e-raamatute litsentsimudelit, mille puhul tasutakse kord kvartalis tegelike laenutuste järgi. Teised kirjastused müüvad litsentse üldjuhul 10 laenutuskorra kehtivusega ning tasumine toimub ostetud litsentside arvu alusel. Enamjaolt võrdub seega üks litsents 10 laenutuskorda (ca jaehind), kuid on ka 15 ja 20 laenutuskorraga litsentse.

Võrdluseks: kui 2020. aastal ELLUsse ostetud e-raamatute laenutuse keskmiseks hinnaks kujunes 1,22 eurot, mis oli 11,6% madalam kui aasta varem (2019. a 1,38 €), siis võrreldes 2015. aastaga, kui suuremale osale litsentsidele kehtis 20 laenutuskorra piirang, on laenutuse keskmine hind tõusnud 69% (2015. a 0,72 €).

Eraisikutelt ja raamatukogudelt koguti litsentside ostmiseks annetusi 10 726 eurot, mis moodustas e-kogude 2020. aasta eelarvest 5,8%.

Tabel 7. Raamatukogude annetused e-raamatukogule ELLU

	Raamatukogu	Tehtud annetus
1.	Jõhvi Keskraamatukogu	300
2.	Kohila raamatukogu	200
3.	Kõrveküla raamatukogu	100
4.	Kärdla Linnaraamatukogu	200
5.	Narva Keskraamatukogu	200
6.	Pärnu Keskraamatukogu	700
7.	Rapla Keskraamatukogu	300
8.	Saare Maakonna Keskraamatukogu	300
9.	Saku Vallaraamatukogu	2000
10.	Sillamäe Raamatukogu	50
11.	Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatukogu	4000
12.	Viljandi Linnaraamatukogu	500
13.	Võrumaa Keskraamatukogu	100
	Kokku	8950

E-raamatuid osteti 112 kirjastuselt (2019. aastal 88 kirjastuselt). Enim e-raamatuid osteti kirjastuselt Varrak, Eesti Raamat, Tänapäev, Petrone Print, Hea Lugu ja Egmont Estonia.

Soovitud e-raamatute ostmiseks ei antud raamatukogule luba 21 uue nimetuse (2019. a 10 nimetuse) puhul, mis moodustas kõigist soovitud uutest nimetustest 4,7%. Saamata jäänud raamatutest 9 nimetust olid eesti autorite poolt kirjutatud ning 13 nimetust tõlkekirjandus. Negatiivseid vastuseid saadi aasta jooksul 11 kirjastuselt. ELLU-sse esmakordselt ostetud nimetustest 7 olid sellised, mis said kas aasta jooksul või eelnevatel aastatel eitava vastuse, kuid millele 2020. aastal anti ostu- ja laenutusluba.

ELLU-s juba olemasolevatele e-raamatutele lisalitsentside ostmiseks saadi eitav vastus 241 nimetusele (2019. a 73 nimetusele), nendest 207 keeldumist tulenes asjaolust, et kirjastaja jaoks oli e-raamatu levitamise õigus lõppenud. Ülejäänud 34 eitavat vastust (2019. a 11 eitavat vastust) saadi kuult kirjastajalt.

Kõikidest Kultuurikapitali toetusega välja antud raamatutest e-raamatuid kahjuks ei tehta, samuti ei ole autoriõiguste omajatel kohustust neid e-raamatuid raamatukogule müüa. Seega e-raamatu ostmine või mitteostmine ei ole alati raamatukogu valik, vaid sõltub ka autoriõiguste omaja(te) otsusest. Takistuseks on olnud ka see, et e-teavik ei ole e-raamatukogu lugemiskeskonna jaoks sobivas vormingus. Leiame, et oleks õiglane, kui teosed (nii trüki- kui audio- ja e-raamatud), mis on antud välja riigi (maksumaksja) toel, oleksid kättesaadavad lugejatele ka raamatukogude vahendusel.

OverDrive'i administreerimismoodulis on raamatukogule müügiks erinevate litsentsimudelitega e-raamatuid ja audioraamatuid. OverDrive'i e-raamatukogusse osteti 2020. aastal kokku 683 uut nimetust ja 800 litsentsi e-raamatuid (2019. aastal 618 uut nimetust ja 764 e-raamatu litsentsi).

2020. aastal osteti 124 nimetust (2019. a 145 nimetust) ajalise piiranguga litsentsiga, laenutuskordadega piiratud litsentsidega osteti 130 nimetust (2019. a 115 nimetust) ning kombineeritud piiranguga litsentsiga nimetusi 171 (2019. a 193 nimetust). Lisaks osteti laenutuste arvu ja ajalise piiranguta ehk one copy / one user (OC/OU) litsentsiga e-raamatuid 375 nimetust (2019. a 285 nimetust). OC/OU litsentsiga nimetused kuuluvad peale ostmist raamatukogu OverDrive'i kogusse möödumast ajast või laenutuste arvust sõltumata. Enamasti saab litsentse lugeda üks kasutaja korraga, kuid 2020. aastal tulid müügile mitme üheaegse lugejaga litsentsid, millest paljud on piiratud laenutuste arvuga (nt 100 laenutust litsentsi kohta ilma samaaegsete laenutuste piiranguta).

Pandeemia ajal annetasid OverDrive'i süsteemi kasutavad kirjastused raamatukogudele üle maailma lastele ja noortele suunatud e-teavikuid. Tallinna Keskraamatukogu kogusse lisandus 35 e-raamatut püsiannetusena ehk OC/OU litsentsimudeliga ning 182 litsentsi e-raamatuid mitme samaaegse kasutaja mudeliga, mis kehtivad ühe aasta.

2020. aastal osteti OverDrive'i e-raamatukogusse 242 uut nimetust (2019. a 223 nimetust) ja 1012 litsentsi (2019. a 278 litsentsi) audioraamatuid, sh lisa-litsentsid juba olemasolevatele audioraamatutele. Seitsme nimetuse litsentsimudeliks on 100 laenutust mitme samaaegse kasutajaga ning iga laenutust arvestatakse OverDrive'i statistikas eraldi litsentsiks. Audioraamatutest 100 nimetuse (2019. a 25 nimetust) 123 litsentsi on ajalise kehtivusega 48 kuud. OC/OU litsentsiga osteti 153 nimetust (2019. a 205 nimetust), kokku 185 litsentsi. Audioraamatuid saab üldjuhul kuulata üks lugeja korraga.

2020. aastal annetasid kirjastused OverDrive'is 19 audioraamatu nimetust mitme samaaegse kasutaja litsentsimudeliga. Nimetused jäävad Tallinna Keskraamatukogu kogusse kuni 2021. aasta septembrini.

2020.a suvel avati uus e-raamatukogu: Naxose muusikakogu, st lugejatele avanes veebi teel tasuta ligipääs ingliskeelsetele andmebaasidele Naxos Music Library ja Naxos Music Library Jazz. Naxos Music Library sisaldab maailma juhtivat ja pidevalt täienevat klassikalise muusika e-audiokogu. Praeguseks on selles üle 150 000 CD-plaadi jagu muusikat (sh mitmete tuntud plaadifirmade täielikud kataloogid). Lisaks leiab sealt muusikaleksikoni Naxos Dictionary of Music, lavamuusika libretosid, teoste analüüse, muusikaõppematerjale, esseesid, arvamused artikleid jpm. Väiksemas mahus on võimalik kuulata bluusi, rokki, maailmamuusikat jms. Naxos Music Library Jazz pakub esinduslikku valikut nii traditsioonilisest kui nüüdisdžässist üle 32 000 erinevalt esitajalt. Väiksemas mahus leidub ka poppi, rokki jm muusikastiile.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2020. aastal telliti ajalehti 43 nimetust (2019. a 42 nimetust):

- eestikeelseid 34 nimetust;
- venekeelseid 6 nimetust;
- teistes keeltes 3 nimetust.

Ajakirju telliti 142 nimetust (2019. a 155 nimetust):

- eestikeelseid 82 nimetust;
- venekeelseid 31 nimetust;
- teistes keeltes 29 nimetust.

Lisaks tellitud perioodikale saadi annetustena 13 nimetust ajalehti ning 19 nimetust ajakirju.

2020. aasta mais täitus kaks aastat RBdigitali e-aamatukogu avamisest. RBdigitalist said lugejad laenata võõrkeelseid e-ajakirju välismaistelt kirjastustelt. Kevadel uuendati e-ajakirjade valikut, et pikendada tellimusi ja asendada vähem populaarsed e-ajakirjad uute nimetustega. 2020. aasta maist on RBdigitali e-raamatukogus 37 kehtiva tellimusega e-ajakirja nimetust, millest 32 on inglise keeles, neli vene keeles ning üks e-ajakiri saksa keeles. Laste- ja noorteajakirju on neist kolm nimetust. Teisel poolaastal lisandus kaks asendusajakirja ilmumise lõpetanud e-ajakirjade asemele, neist üks on e-ajakiri nooremale kooliastmele. RBdigitali komplekteerimiseelarve 2020. aastaks oli 4896,74 €. E-ajakirjade aastatellimuse keskmine hind oli 132,34 €.

E-ajakirjade litsentsimudel erineb ELLU ja OverDrive'i e-teavikute litsentsimudelitest selle poolest, et e-ajakirjadel on lubatud mitu samaaegset kasutajat ning laenatud e-ajakirju saab lugeja oma kontol hoida, kuni soovib. Raamatukogu poolt vaadates saab ühel e-ajakirja numbril olla 500-2500 üheaegset laenutust, kuni on ilmunud järgmised kolm numbrit. Seejärel ei piirata üheaegsete laenutuste arvu. Keskmiselt 3-12 kuu järel muutub ajakirja numbri laenutuste arv piiramatuks, olenevalt ajakirja ilmumissagedusest.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste keskmiseks hinnaks kujunes 2020. aastal 11,39 eurot, mis on 6,1% madalam kui eelneval aastal (2019. a 12,13 €). Koroonaviiruse levikust põhjustatud piirangute tõttu esines auviste ja ka võõrkeelsete raamatute (v.a venekeelsete) tarnetega probleeme. 2020. aastal ostetud auviste arv kahanes võrreldes eelneva aastaga 23,2% (2019. a 396 eksemplari, 2020. a 304 eksemplari), ostetud nimetuste arv vähenes 26,5% (2019. a 393 nimetust, 2020. a 289).

Auviste (sh elektrooniliste teavikute) juurdetulekust moodustasid:

- ostud 304 eksemplari ehk 59,7%;
- annetused 135 eksemplari ehk 26,5%;
- arvelevõtmised 69 eksemplari ehk 13,6%;
- asendused 1 eksemplari ehk 0,2%.

Ostudena lisandus 289 nimetust (2019. a 393), ühte nimetust osteti keskmiselt seega 1,1 eksemplar.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

2020. aastal langes inventuuride puudujääk võrreldes eelneva aastaga 77,4%. Kui varasematel aastatel viidi inventuur läbi raamatukogudes, kus oli veel osa kogust raamatukogutarkvara Sierra andmebaasi sisestamata, siis alates 2020. aastast selliseid kogusid enam ei ole. Seisuga

31. detsember 2020 kajastub elektronkataloogis seega 100% Tallinna Keskraamatukogu kogudest.

2020. aastast on Tallinna Keskraamatukogu kogu statistiliselt arvel kui üks ühine kogu ning sellest tulenevalt lõpetati sisemise üleandmise vormistamine kustutamise ja juurdetulekuna.

Raamatukogu kogudest kanti maha kokku 76 664 eksemplari teavikuid, sh 34,1% võõrandati tasu eest ja 31,3% olid lagunened. Teavikuid kanti maha ka põhjustel nagu inventuuri puudujääk, lugejate poolt kaotatud ja aegunud.

Erinevalt varasematest aastatest ei olnud 2020. aastal eriolukorra ja tervishoiualase hädaolukorra ning koroonaviiruse teise laine tõttu võimalik korraldada suuremaid raamatutäikaseid. Teavikute müük toimus haruraamatukogudes ja teenindusüksustes kohapeal neil perioodidel, kui lugejatel oli võimalik raamatukogus käia.

Raamatukogu töötajad tegelesid aasta jooksul kokku 9279 bibliokirjega (2019. a 6863). Täiskirjeid tehti 5143 (2019. a 3925), kiirkirjeid 94 (2019. a 195) ja parandati 4261 kirjet (2019. a 2934).

OverDrive Inc. võimaldab Tallinna Keskraamatukogu lugejatele kättesaadavate audio- ja e-raamatute kirjete lisamiseks e-kataloogi ESTER kasutada valmis MARC-formaadis bibliokirjeid. OverDrive'i audio- ja e-raamatute MARC kirjete failid lisatakse peale e-teavikute ostmist automaatselt OverDrive'i FTP lehele, kust raamatukogu saab need kokkupakituna alla laadida ja raamatukogutarkvara Sierra andmebaasi üles laadida. Seejärel korrastab kataloogija kirjed ja avalikustab need e-kataloogis ESTER. 2020. aastal lisandus ESTER-isse 1169 (2019. aastal 576) OverDrive'i e-teaviku kirjet.

E-kataloogi ESTER lisati 2020. aastal kokku 76 693 eksemplarikirjet (sh 60 811 raamatut, 103 nooti, 474 aulist, 62 elektroonilist teavikut (sh 61 digimängu), 12 991 ajakirja, 237 ajalehte, 409 e-ressursside kirjet ning 1606 muud teavikut).

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2020. aasta suuremad muudatused teeninduskorralduses ja teenustes olid seotud koroonaviiruse haiguse COVID-19 kiire levikuga, mille tulemusel kuulutati Eestis välja eriolukord ning tervishoiualane hädaolukord. Alates eriolukorra väljakuulutamise kuni aasta lõpuni olid raamatukogu teenused seotud erinevate piirangutega. Koroonaviiruse leviku mõjust saab lähemalt lugeda aruande punktist 1.1.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Dokumendihaldusprogrammis DocLogix registreeriti 2020. aastal dokumente 41 sarja. DocLogixi, mida hakati kasutama 2006. aastal, kasutamine lõpetati 2020. aastal. Alustati uue dokumentide liigitusskeemi, mis on raamatukogu funktsioonide ja sarjade struktureeritud loetelu, koostamist. Uue liigitusskeemi alusel sisestati dokumentide andmed 2021. aastal kasutusele võetavasse dokumendihaldussüsteemi Postipoiss.

Aasta jooksul uuendati regulaarselt veebilehtede tarkvara (Wordpress, Apache, PHP), et info kättesaadavuses ei tekiks takistusi tarkvarade aegunud versioonide tõttu.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Tabel 8. Raamatukogu lugejad

Tallinna Keskraamatukogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	73 521	76 171	+ 2650
sh ELLU	5772	18 924	+ 13 152

Aastal, mil riik kuulutas välja eriolukorra ning tervishoiualase hädaolukorra, vähenes lugejate arv, kes tulid kasutama raamatukogu teenuseid kohapeale, kõikides raamatukogu teenindusüksustes. Erinevate kaugteenuste pakkumisel, v.a e-raamatukogude kasutamine, raamatukogu lugejaks olemist ei nõutud ega kontrollitud, vajadusel seda siiski soovitati. Sisuliselt pakuti kaugteenuseid (vastati infopäringutele, juhendati IKT kasutamisel, loeti lastele jutte ette jne telefoni või veebi teel) kõikidele Eesti elanikele, kes raamatukogu poole pöördusid. Raamatukogu 76 171 registreeritud lugejast 10 084 (13,2% lugejatest) kasutasid ainult e-raamatukogu ELLU (aasta varem oli ainult ELLU kasutajaid 2239 ehk 3% lugejatest). 52,6% ELLU kasutajatest olid tallinlased, ülejäänud mujalt Eestist või teistest riikidest.

15,2% registreeritud lugejatest, kes aastal 2020 raamatukogu kasutasid, olid 60-aastased ja vanemad ehk kuulusid vanuse poolest koroonaviiruse riskirühma (aasta varem oli 60-aastaste ja vanemate osakaal 16% lugejatest). Teenus on üksinda jäänud eakatele väga oluline, raamatukokku tulek ja raamatute lugemine on tihti ainus tegevus, mis annab nende päevale mõtte. Seega on oluline, et pandeemiatega puhkemisel leitaks võimalus ka raamatukoguhoidjate vaktsineerimiseks.

70,8% raamatukogu registreeritud kasutajatest olid naissoost, kuid raamatukoguhoidjate sõnul laenavad tihti naised kirjandust kogu perele.

Tabel 9. Raamatukogu külastused ja virtuaalkülastused

Tallinna Keskraamatukogu	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+/-)	Virtuaalkülast-d 2019	Virtuaalkülast-d 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	1 134 453	813 720	-320 733	461 071	907 594	+446 523

Seoses erinevate piirangutega vähenes füüsiliste külastuste arv 28,2%. Virtuaalkülastuste arv suurenes erinevate e-teenuste (infopäringutele vastamine, veebi teel pakutavad koolitused ja nõustamised, erinevad üritused jpm) pakkumise tulemusel aga 97%.

Tabel 10. Raamatukogu laenutused, sh laenutused koju

Raamatu- kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+-)	sh laenut-d koju 2019	sh laenut-d koju 2020	Muutus (+-)
KOKKU	1 910 728	2 003 959	+ 93 231	1 672 822	1 811 165	+ 138 343
sh ELLU	39 218	111 467	+ 72 249	39 218	111 467	+ 72 249
sh OverDrive	7 237	15 598	+ 8361	7 237	15 598	+ 8361
sh RBdigital	1 455	3 421	+ 1966	1 455	3 421	+ 1966
sh Naxos (uus teenus)	0	1377	+ 1377	0	1377	+ 1377

Trükiraamatute kohallaenutuste arv langes nõ koroona-aastal oodatult 16%, kojulaenutuste arv tõusis 2,8%. Kõige suurema hüppe tegi aga e-raamatute laenutusteenus, nt eestikeelseid e-raamatuid laenati koguni 184% varasemast enam, mis on riigis kehtivate piirangute, lugejatele e-raamatute soovitamise, meediareklaami ning kõigile eestlastele avamise tulemus.

Naxos Music Library ning Naxos Music Library Jazz on uued andmebaasid, kuid 1377 sessiooni on piisav number, et olla esimese aasta kasutamise rahul.

Muusikainstrumentidest laenati enim väikekandleid, digiklaverit, elektrikitarr, ukulelesid, viiulit, akustilist ja klassikalist kitarr; spordivahenditest tõukeratast, kiivreid, rula, hantleid, massaažirulli, kõndimiskeppe, Pilatase palli, graatsiaketast ja joogamatti.

Tabel 11. Raamatukogu arvutite kasutamine

Tallinna Keskraamatukogu	Arvutite kasutus: seansside arv 2019	Arvutite kasutus: seansside arv 2020	Muutus (+-)
KOKKU	73 846	40 756	- 33 090

Arvutite kasutusnäitajate langust mõjutasid: korduvad ja pikaajalised perioodid, mil arvutiteenus oli kättesaadav vaid mõnes teenindusüksuses, 2+2 nõude tõttu tuli pea et pooled arvutid jätta lugejatele nõ suletuks (kaabelduste muutmine oli aeganõudev ja kohati kulukas) ning seetõttu vajadus lühendada arvutitöökoha kasutamise aega 30 minutile. Arvutite kasutamine raamatukogus kohapeal langes 44,8%. Võib öelda, et arvutite arvu ja kasutaja piiramine (et rohkematel soovijatel oleks võimalus arvutit kasutada) tõi raamatukogule rohkelt kaebusi (sellest veelgi enam kaebusi esitati seoses soovitusena, hilisema kohustusega kanda teiste lugejate ja töötajate kaitseks maski).

Kõiki allpool toodud näitajaid mõjutasid 2020. a uued või uuendatud teenused.

Tabel 12, 13 ja 14. Virtuaalürituste, virtuaalkoolituste ja virtuaalnäituste ülevaade

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
KOKKU	Statistikat eraldi ei arvestatud	629	Statistikat eraldi ei arvestatud	35634	Statistikat eraldi ei arvestatud	Arvestatakse eraldi aastast 2021

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
KOKKU	Statistikat eraldi ei arvestatud	663	Statistikat eraldi ei arvestatud	5383	Statistikat eraldi ei arvestatud	Arvestatakse eraldi aastast 2021

Tallinna Keskraamatukogu	Virtuaal- näituste arv 2019	Virtuaal- näituste arv 2020	Virtuaalnäituste küllastajate arv 2019	Virtuaalnäituste küllastajate arv 2020
KOKKU	Statistikat eraldi ei arvestatud	8	Statistikat eraldi ei arvestatud	Arvestatakse võimalusel aastal 2021

Raamatukogu uued teenused

Suur arenguhüpe toimus e-teenuste pakkumisel, lisaks tavapärasele infoteenindusele viidi veebi koolitused, juhendamised, huvitegevused ja kirjandusüritused, raamatute ja ajalehtede ettelugemine, lugejatega näost näkku suhtlemine. Koolitusi ja juhendamis pakuti eakatele jt huvilistele ka telefoni teel. Suurt mõju avaldas e-raamatukogude avamine kogu Eestile, mis tähendas muudatusi raamatukogu senises komplekteerimistegevuses ning üle-eestilist lugejate ja raamatukoguhoidjate nõustamist ja koolitamist.

Alates eriolukorrast pakutakse teavikute kontaktivaba laenutust ja tagastust, mis võimaldab lugejatel nii telefoni, e-posti kui veebikanalite kaudu tellida teavikuid raamatukokku ette – see aga, kust lugeja raamatu kätte sai (nt kas riiulilt või laualt teenindussaalis või hoopis tamburist), sõltub kehtivatest piirangutest. Teenuse kasutatavus sõltub piirangute mahust jms. On lugejaid, kes eelistavad alati ise avariikulitelt kirjandust valida, sest nii leiab lugemiseks ka raamatuid, mida ettetellimiseks küsida lihtsalt ei oska.

Tasulise teenusena oli lugejatel eriolukorra ajal võimalik tellida teavikuid kodule lähimasse Omniva pakiautomaati. Teavikute tellimine käis läbi raamatukogu veebilehel oleva tellimisvormi. Pooleteise kuu jooksul täideti 1217 tellimust, keskmine tellimuse suurus oli 2-3 raamatut (maksimaalselt sai tellida 5). Teenuse hind oli 5,16 – 7,44 eurot ning sellele lisandus hilisem raamatute tagasisaatmise kulu, kui tagastama ei tulnud raamatukokku kohapeale.

Omnival oli võimalik teenust pakkuda ainult sel kujul, et tellija tasus tellimuse eest selle pakiautomaadist väljavõtmisel. Kuna me ei saanud seetõttu pakendamise hinda pakisaatmise hinnale liita, tuli raamatukogul pakendamise kulud ise kanda. Ka oli mitmeid juhtumeid, kus raamatukogu pani tellimuse tee, aga tellija ei võtnud seda pakiautomaadist välja. Eriolukorra lõppedes tuli teenuse osutamine lõpetada ning ümber kujundada.

Võrdlevate hinnapakumiste tulemusel osutus septembrist uueks teenusepakkujaks, kellega leping sõlmiti, DPD. Täna tuleb lugejal tasuta tellimuse eest enne tellimuse täitmist tellimusvormi juures asuva pangalingiga raamatukogu hinnakirja alusel. Lisaks saatmiskulule tuleb lugejal tasuta ka pakendi (spetsiaalne volditav pakend teavikute ohutu transpordi tagamiseks) kulu. Lugejal tuleb mistahes suurusega paki eest (kuni 5 raamatut) maksta 4 eurot (ainult pakiautomaati tellimine, mitte ka tagasisaatmine), mis on odavam kui varasem teenus.

Kuna raamatukogud olid aasta lõpuni piirangute raames avatud, täideti perioodil 14.09 – 31.12.2020 kokku 47 tellimust. On selge, et kui ei ole kehtestatud eriolukorda või olulisi piiranguid, kasutatakse teenust vähe. Kui soovitakse ainult ühte raamatut, siis selle pakiautomaati tellimine ja tagasisaatmine võib minna kallimaks kui selle e-poest päriselt endale ostmine - viimane on ka oluliselt lihtsam, kiirem ja mugavam protsess ning boonuseks jääb raamat koju päriseks.

Tasulisel pakiautomaadi teenusel on ka teisi kitsaskohti, nt saavad teavikuid tellida ainult täisealised lugejad. Alaealistele on juriidiliselt keerukas osutada teenust, millega võivad kaasneda hilisemad tsiviilkohustused (kulu paki mitteväljavõtmise korral, paki tagasisaatmise kulu). Teenuse osutamiseks oleks vajalik küsida alaealise seadusliku esindaja kirjalik nõusolek, mis aga oleks lapsevanema jaoks oluliselt keerukam protsess kui ise veebis lugejaks registreeruda ja seejärel tellimus teha.

Tallinna Keskraamatukogul on 3 teenindusosakonda ja 17 haruraamatukogu, mis paiknevad üle linna laiali. Mitmed lugejad ei olnud rahul, et ühte tellimusse sai komplekteerida ainult ühe asukoha teavikuid – uuriti, miks ei saa komplekteerida erinevatest haruraamatukogudest ning miks nad peavad seetõttu iga tellimuse eest eraldi maksma. Kahjuks aga ei ole raamatukogul võimalik piisava kiirusega tervest linnast tellimusi kokku koguda ja ühe pakina saata, raamatukogu püsikuludele selle teenuse osutamisel lisanduks siis täiendav tööjõu- ja kütusekulu.

Tellijä vaatest lihtne maksesüsteem oli nõ köögipoolel keeruline ja viivitusi põhjustav, sest laekumiste infole puudub meie töötajatel kohene ligipääs. See tähendab, et kõigepealt peab teenindusosakond või haruraamatukogu, mis on saanud tellimuse, ära ootama linnapoolse teate, et makse on laekunud, ja alles siis saab hakata tellimust kokku panema. Tellimuste arv on seni olnud väike, aga juba on tekkinud mitu segadust seoses sellega, et tellijad ei lisa maksele nõutud selgitust, millise teenindusosakonna või haruraamatukogu tellimuse eest nad tasuvad. See tähendab, et kõik teenindusosakonnad ja haruraamatukogud peavad üle kontrollima, kas tegu on nende tellimuse eest tasumisega.

Maikuus avati Laagna raamatukogus, mille juures tegutseb ka Laagna kogukonnaaed, seemnelaegas. Seemnelaekast saab tasuta seemneid laenata (sealjuures ilma tagastamise kohustuseta), taimede kasvatamist nautida ning ise lillede, püsikute ja maitsetaimede seemneid kogudes ja raamatukogule annetades teisi huvilisi rõõmustada. Vajalikk infot seemnete ja taimede osas leiab juurde raamatutest, mida saab ka koju laenata. Seemnete laenamine annab

huvilistele võimaluse tegeleda rõdu- ja potiaiadusega või katsetada aiapidamist kodu- või kogukonnaaedades, muutes Tallinna ajapikku rohelisemaks pealinnaks. Kokku laenati 2020. aastal 532 seemnepakki.

Suvel läbis uuenduskuuri raamatukogu muusika- ja filmisaal. Sinna loodi neli arvutitöökohta, kus huvilised saavad tasuta kasutada muusikatarkvara Cubase LE AI Elements 10.5, mis on jõukohane nii algajatele kui harrastusheliloojatele, ja MIDI klaviatuure. Lisaks on lugejatele kasutamiseks ka noodistusprogramm FINALE, mille abil on võimalik erinevatele koosseisudele loodud teos või käsikirjaline noot digitaalseks muuta. Vajadusel pakutakse algajatele individuaalset juhendamist.

Piirangute ajal laenutati riskide maandamiseks lastele ja noortele koju ka lauamänge, mis muidu olid mõeldud vaid raamatukogus kohapeal kasutamiseks. Nii palju kui võimalik suunati kevadel, suvel ja sügisel lugejaid lehti ja raamatuid lugema ning lauamänge mängima õueraamatukogudesse. Istumiskohad värskes õhus lugemiseks olid peaaegu kõikide teenindusüksuste läheduses. Õueraamatukogude atraktiivsuse tõstmiseks hangiti juurde päevavarje ja lamamistoole. Raamatukogutunde viidi õues läbi aastaringelt, nii palava kui külmaga, iga ilmaga.

2020. a pöörati erilist tähelepanu senioridele, püüdes vähendada nende üksindustunnet ja ärevust pandeemia ajal. Nii sündis eriolukorra alguses senioride Skype vestlusklubi, mille raames kohtuti aasta jooksul kokku 78 korda, kohtumised toimusid nii eesti kui vene keeles ning osalejaid (kokku 347) oli lisaks Tallinnale ja Harjumaale ka Võrust ja Saaremaalt. Kohtumiste teemad olid väga erinevad. 19 kohtumist toimus digioskuste õpetamiseks. Palju meenutati vestlustes ka möödunud aegu, jagati mälestusi lapsepõlvest, noorusajast, tööelust ja hobidest. Lisaks vestlemisele treeniti mälu, tehti liikumise ja koordineerimisega seotud tegevusi, joonistati, mängiti ja mõistatati. Senioridele käis veebi kaudu esinemas juutuuber Arvo Kassin, Tallinna Ülikooli teadur ja vanemaaliste eestkõneleja Tiina Tambaum. Tallinna päeva raames korraldatud vestlusklubi külaline oli magistritööd tegev üliõpilane Mats-Laes Nuter, kellega arutleti Tallinna avaliku ruumi ja vananemissõbraliku ruumiplaneerimise üle.

Jätkus Sotsiaalministeeriumi poolt rahastatud projekt “Õnnelik senior raamatukogus”, millele andis 2020.a lisarahastust ka Tallinna linn. Kokku toimus 134 koolitust ja üritust (sh veebis), millest võttis osa 1024 seniort.

6. aprillil alanud kampaania “Seniorid digitargaks” eesmärgiks oli õpetada ja juhendada senioreid kasutama erinevaid veebikanaleid. Individuaalset arvuti kasutamise algõpet (nt e-posti aadressi tegemine), tahvelarvutite ja nutitelefonide kasutamise algõpet, Facebooki algõpet, ID-kaardi kasutamise õpetust, e-raamatukogude ja e-lugeri tutvustust ja palju muud pakuti nii telefoni kui veebi teel. Koolitused olid paindlikud, vastates iga konkreetse õppija vajadustele ja teadmiste omandamise tempole. Lisaks koostasid raamatukoguhoidjad õppevideoid ja õppematerjale, mis on leitavad ka Tallinna Keskraamatukogu YouTube’i kanalil. Skype’i vahendusel toimusid ka senioride digiklubid. Facebooki loodi grupp Tallinna Keskraamatukogu seniorid. Raamatukoguhoidjad andsid omapoolseid digiteemalisi teadmisi edasi ja jagasid materjale ka senioridele suunatud vabatahtlike digiteadmiste õpetajate Facebooki grupis Eakate nutiabi.

Senioridele pakuti võimalust, et loetakse neile telefoni või mõne veebikanali kaudu nende jaoks huvipakkuvaid artikleid ette. Loa selleks andsid kõik Eesti suuremad meediaväljaanded.

2020. a said olulist täiendust ja kogusid populaarsust Tallinna Keskraamatukogu lugemisblogid. Blogidesse kirjutasi lugemissoovitusi nii raamatukoguhoidjad kui raamatukogu vabatahtlikud. Kokku lisandus blogidesse 688 uut lugemissoovitust, mida külastati 83 427 korral. Laste- ja noortekirjandust tutvustav „Loe mind!“ täienes 304 lugemissoovitusega ning kogus aasta lõpuks 33 285 külastust. Eestikeelsete lugemissoovituste blogi „Lugemiselamused“ täienes 271 postitusega ja külastusi oli 41 735. Venekeelsete lugemissoovituste blogi „Читаем, пишем, обсуждаем“ täienes 74 postitusega ja sai 6233 külastust. Inglisekeelsete lugemissoovituste blogi „Joy of Reading“ sai lisaks 39 postitust ja külastusi oli 2174.

Infopäringud

Infopäringute all on käsitletud fakti- ja teemapäringuid, mis ei ole seotud raamatukogu töökorralduslike küsimustega ega kirjanduse leidumusega raamatukogus. Aastal 2020 tõusis infopäringute arv 56,4%. Kui võrrelda näitajaid aga viimase viie aasta lõikes, on tõus olnud 124,73%.

Tabel 15. Infopäringud

Tallinna Keskraamatukogu	Infopäringute arv					Muutus +/-
	2016	2017	2018	2019	2020	2020 vs 2019
KOKKU	11670	14456	13596	16771	26276	+9505

Eriolukorra ajal juhtis raamatukogu inimeste tähelepanu sellele, et raamatukoguhoidjad suudavad erinevaid infokanaleid ja –portaale kasutades kiirelt ja efektiivselt vastuseid leida ning nende poole võib pöörduda ka igapäevaelu puudutavate küsimustega, st karantiini, liiklemise, reisimise jt valdkondade korralduse kohta eriolukorras. Raamatukogu palus helistada kriisitelefoni kaudu kriitiliste ja elutähtsate küsimustega, teiste küsimuste puhul aga raamatukokku. Kõige uuema ja täpsema info saamiseks tegi raamatukogu koostööd Riigikantseleiga. Küsimustele vastati telefoni, e-posti ning reaalajas chati ja Skype vahendusel, nii eesti, vene kui inglise keeles. Infopäringute arvu tõus näitas selgelt, et raamatukogu peetakse usaldusväärseks asutuseks.

Kui 18. märtsil avati e-raamatukogud kasutamiseks kogu Eestile, kasvas hüppeliselt ka ELLUga seotud küsimuste arv ja seda just mittetallinlastelt. Infopäringutele vastamine lõppes tihti nõustamise ja juhendamisega.

64,4% esitatud päringutest moodustasid teemapäringud. Suur osa teemapäringutest olid seotud koolitöödega, päringuid esitasid õpilased, nende vanemad ja isegi vanavanemad. Esitatud päringud andsid raamatukogule selge signaali, et noored vajavad senisest enam infootsingukoolitust ja juhendamist, mille järgi eristada usaldusväärne info ebausaldusväärsest, kuidas esitada küsimusi, kuidas ja milliste märksõnadega otsida (seoste loomine), kuidas viidata jne. Noorte aktiivne arvutite ja nutiseadmete kasutamine ei tähenda, et noored ei vaja info otsimisel ja selle töötlemisel abi ja juhendamist. Infopäringutele e-posti teel vastamine lõppes tihti raamatukoguhoidja poolt veel täpsustavate küsimuste esitamisega - nii selgus õpilaste tegelik infovajadus vestluse käigus raamatukoguhoidjaga.

Näiteid päringutest: millised linnud söövad lepatriinusid; floristika ja psühhoteraapia omavahelised seosed; mida teha ja kelle poole pöörduda, kui Vabadussõjas osalenud vanaisa ei ole kirjas vastavas andmebaasis; pioneerikirjandus; materjale pulmakõne koostamiseks; nägemispsühholoogia; poliitilised vandenõud; raskeveokid; lindude suled jne.

4.3 RVL teenindus

Huvi raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenuse kasutamise vastu on olnud püsivalt madal. Rohkem ootavad lugejad võimalust, et saaks tellida teoseid Tallinna Keskraamatukogu ühest teenindusüksusest teise. Lugejate soov oleks saada teenust tasuta ning kiiresti. Täna on lugejatel võimalik teoseid vaid tagastada ükskõik millisesse raamatukogu teenindusüksusesse, sõltumata sellest, millisest meie teenindusüksusest see laenati. Nii tagastatakse igal aastal ca 100 000 teavikut.

Tabel 16. RVL

RVL	2016	2017	2018	2019	2020
Saadud tellimusi	13	17	11	16	15
sh neist täidetud	13	17	11	16	11
Tellitud teistelt	1	2	1	2	3
sh neist saadud	1	2	1	2	2

Oktoobrist detsembri lõpuni piloteeriti Mustamäe ja Nõmme raamatukogudes ujukogu, st mujalt laenatud teavik jääb peale tagastamist sellesse teenindusosakonda või haruraamatukokku, kuhu see tagastatakse, st seda ei saadeta algsesse asukohta tagasi. Eesmärgiks oli suurendada raamatute ringlust, kogu varieeruvust lugeja jaoks ning pakkuda kauaoodatud võimalust tellida teavikuid ühest teenindusüksusest laenamiseks teise üksusesse. Testimise lõpus otsustati ujukogu esialgu kasutusele mitte võtta ning seda järgmistel põhjustel: tarkvaraga Sierra seotud põhjused järjekordade jm haldamisel; uudiskirjanduse ja koolide soovitusliku kirjanduse ebäühtlane jaotumine ning transpordiga seotud ooteajad tõid kaasa rahulolematuse lugejate poolt; teavikute ebäühtlane jaotumine (osades teenindusüksustes riulid väga täis, teistes pooltühjad, raamatukogud sunnitud kirjandust enda juurde tagasi tellima); transpordikoormuse oluline suurenemine, mis muudab teenuse senisest aeglasemaks (pikad ooteajad).

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Üheks esimeseks uueks algatuseks oli lugemisprogramm “Loeme ette”, mille eest pälvis raamatukogu ka Euroopa Kodaniku auhinna. Peale eriolukorra kehtestamist hakkasid raamatukoguhoidjad lastele Skype’i, Facebooki või telefoni teel raamatuid ette lugema, pakkudes sellega tuge lapsevanematele, kes kodukontoris olles otsisid oma lastele harivaid ja haaravaid tegevusi. Individuaalne suhtlus raamatukoguhoidjaga aitas hoida lapse huvi ja muutis ettelugemiskogemuse just tema vajadustele vastavaks. Soovi korral sai laps harjutada hoopis

lugemist raamatukoguhoidjale ette lugedes. Lisaks raamatute lugemisele räägiti juttu, meisterdati, mõeldi välja nukuetendusi jne. Eriolukorra ajal tehti kokku 622 kõne, sh 193 vene keeles. Lugemisprogrammi mõju oli aga oluliselt suurem kui otsene osalejaskond. „Loeme ette“ info läks sotsiaalmeedias viraalseks kui näide kriisiga positiivsel moel toimetulemisest ning tujutõstva uudise korjasid üles kõik suuremad meediakanalid ja -väljaanded (lisaks Eesti kanalitele ka nt Saksa RTV). Teenuse pakkumist jätkati suure huvi tõttu ka sügisel ning pakutakse tänaseni.

Kooliealistele lastele ja noortele hakati pakkuma õpiabi, et toetada neid distantsõppes. Märtsi lõpus algas „Koolitükid valmis raamatukoguhoidja abiga“. Raamatukoguhoidjad aitasid õpilasi Discord platvormil infootsingul ja humanitaarainetes, soovitasid lugemiseks raamatuid, mis on Tallinna Keskraamatukogu e-raamatukogudes kättesaadavad. Muusikaosakonna raamatukoguhoidja abistas muusikaõpetuse koolitöödega. Võõrkeelte õppimiseks ja praktiseerimiseks sai ühineda Skype'i vahendusel toimuvate eesti, inglise, korea, rootsi, saksa ja vene keele vestlusringidega. Tavapäraselt raamatukogus või koolides toimuvaid raamatukogutunde hakati pakkuma veebisildade vahendusel, sh laiendati oluliselt teemade valikut. Kokku pakuti aasta lõpuks raamatukogutunde erinevatele vanusegruppidele ligi sajalt erineval teemal. Valmis ka neli salvestatud raamatukogutundi, mis on vabalt kättesaadavad raamatukogu Youtube'i kanalis ning sobivad nii koolitunni sisustamiseks kui koduõppeks. Tundidel on eesti- ja venekeelsed subtiitrid, et neist saaks osa ka keeleõppurid ja kuulmispuudega inimesed. Videote valmimist toetas Kultuuriministeerium.

Facebook'i otseülekannetes räägiti lastele kirjandusest ja loeti ette raamatuid, toimusid luulevõimlemised jpm. Youtube'is valmisid lastele oma saatesarjad. Kõige suurema vaatajaskonnaga oli märtsi lõpus alanud 14-osaline lastesaade „Meisterda minuga“, kus õpetati meisterdama asju sellistest materjalidest, mis enamikes kodudes olemas on. Teine populaarne sari oli 5-osaline „Raamatusuve rännakud“, mis viisid vaatajad Tallinna Loomaaeda, Jaapani aeda, metsa, Tallinna vanalinna ja Nõmmele. Igas asukohas tutvustati selle koha iseärasusi, ajalugu või muid põnevaid fakte ning näidati vaatajatele (e-)raamatuid, mis selle paigaga seostusid.

Noortele pakkusid suhtlemisvõimalusi Discordis toimunud jututoad, kus räägiti nii kirjandusest kui ka toetati üksteist stressirohkel ajal. Lisaks kolisid Discordi ka erinevad seni raamatukogus toimunud klubid ja huviringid: väitlusklubi, lauamänguklubi, lugemisklubi jpt. Noorteka Facebooki ja Instagrami otseülekannetes tutvustati raamatukogu teenuseid, e-raamatukogusid, noortekirjandust ning loeti ette ka kirjandust. Aja jooksul tekkis neile püsiv vaatajaskond ning raamatututvustuste eest tänasid nii noored, õpetajad kui ka raamatukoguhoidjad üle Eesti.

Laste ja noorte lugemisblogi "Loe mind" kasutatavus tegi samuti suure hüppe.

Tabel 17. Lugemisblogi „Loe mind“ kasutatavus

„Loe mind“	2019	2020	Muutus +/-
Postitused	47	304	257
Blogi külastused	12612	33285	20673

Võimalusel (sõltuvalt piirangutest) viidi lastele ja noortele raamatukogutunde läbi ka õues, sõltumata sellest, kas õues oli soe või külm ja lumi.

Laagna raamatukogus sai kevadel valmis varasema hoidlaruumi ümberkujundamine noortetoaks. Noored võtsid suvel toa ruttu omaks, seal käidi koos lugemas ja niisama aega veetmas, video- ja lauamänge mängimas. Sügisel sai hoo sisse ka Laagna noorte lugemisklubi.

2017. aastal alustatud lasteaedadele suunatud rändkoguteenuse „Mesilane Miti raamatutaru lasteaias“ pakkumine jätkus ka 2020. aastal. Teenuse raames komplekteeritakse ja viiakse lasteaiarühmadele laenuks kaste lasteraamatutega ning korraldatakse ka nende tagasitoomine raamatukokku. 2020. aasta lõpuks oli teenuse kasutamiseks lepingu sõlminud 99 lasteaeda, kokku laenutati lasteaedadele 13 654 teavikut.

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastekirjandust osteti 2020. aastal 17 737 eksemplari (4823 võrra rohkem kui 2019. aastal) ja noortekirjandust 1994 eksemplari (61 võrra rohkem kui 2019. aastal). Lastekirjanduse osakaal kõikidest 2020. aastal ostetud teavikutest oli seega 30,5% eksemplaridest ja 23,1% soetusmaksumusel. Noortekirjanduse osakaal oli nii eksemplaride kui ka soetusmaksumuse osas 3,4%. Kokku moodustasid 2020. aastal ostetud laste-ja noortekirjanduse teavikud 34% kõikidest ostetud eksemplaridest ja 26,5% teavikute soetusmaksumusel.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse lugemisprogrammi „Lugemisisu“ vahendusel, mida toetab Kultuuriministeerium, sai Tallinna Keskraamatukogu 2020. aastal enda kogusse kingitusena 234 eksemplari lasteraamatuid. E-raamatukogusse ELLU lisati programmi raames 230 e-raamatu litsentsi 15 nimetusele.

Pandeemia ajal annetasid ka e-raamatukogu OverDrive'i süsteemi kasutavad kirjastused raamatukogudele üle maailma lastele ja noortele suunatud e-teavikuid.

Raamatukogu jälgis komplekteerimisel nomineeritud ja auhinnatud (nt Hea Lasteraamatu ja Hea Noorteraamatu, Paabeli Torn, Aasta Rosin, Nukits, noorsooromaanivõistlused, kaunimate lasteraamatute konkurss) teoste nimekirju ning koolide soovituslikku kirjandust. Vajadusel kasutati järelkomplekteerimise võimalust. Suuremas eksemplaarsuses komplekteeriti ka raamatukogu lugemisprogrammidesse (nt Suvi raamatuga, noorte lugemisväljakutse) valitud teoseid. Pisematele lugejatele ja kampaaniaks „Lugejaks sündinud“ komplekteeriti mitmekesisemalt ja suuremas eksemplaarsuses väikelastele mõeldud raamatuid. Talvise lugemisprogrammi „Talv raamatuga“ käivitamiseks komplekteeriti rohkem algklassilastele mõeldud väärtkirjandust. Vastavalt nõudluse suurenemisele tellitakse noortele järjest enam ka ingliskeelset kirjandust. Paepealse raamatukogu jätkas koomiksikogu komplekteerimist koomiksitate, mangade ja graafiliste romaanidega nii lastele kui noortele peamiselt eesti, vene ja inglise keeles.

4.4.2 Laste ja noorte poolt raamatukogu kasutamine

Tabel 18. Alla 17-aastased raamatukogu lugejad

Tallinna Keskraamatukogu	Lugejad 2016	Lugejad 2017	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus 2020 vs 2019 (+/-)
KOKKU	15968	16588	17371	18975	18073	-902

Tallinna Keskraamatukogu	Laenut-d 2016	Laenut-d 2017	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	182846	186769	190329	204481	204882	400

Tallinna Keskraamatukogu	Külast-d 2016	Külast-d 2017	Külast-d 2018	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	182846	186769	190329	267373	188242	-79131

Võrreldes aastaga 2019 on laste arv, kes käisid füüsiliselt raamatukogus kohapeal, langenud 4,8%, laste külastuste arv 29,6%. Eelpool toodud näitajaid mõjutasid aasta jooksul kehtinud mitmed piirangud, sh piirangud vaba aja veetmisele raamatukogus kohapeal. Laenutuste arv on jäänud samaks seetõttu, et lastele on kirjandust laenanud vanemad. Vahel laenasid vanemad raamatuid enda lugejakaardile, vahel lapse lugejakaardile – see võis mõjutada seega ka laste kui lugejate arvu.

Veebi teel lastele ja noortele tegevusi pakkudes (raamatuid ette lugedes, koolitöodes abistades jne) ei kontrollitud, kas laps on raamatukogu lugeja või mitte ning kedagi lugejaks registreerima ei kohustatud ehk raamatukoguhoidjad tegelesid kõikide laste ja vanematega, kes raamatukogu poole pöördusid.

E-raamatukogude kasutamise osas saadi lastelt ja noortelt tagasisidet, et teoste lugemiseks ja kuulamiseks oleks hea, kui oleks piiramatult mahuga internet, aga laste nutiseadmetes seda tihti kahjuks ei ole. Seega eelistati lugeda pigem trükiraamatuid.

4.4.3 Laste-ja noorte lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Tallinna linna I klasside õpilastele kinkeraamatu väljaandmine on olnud alates 2007. aastast üheks raamatukogu edukamaks laste lugemisharjumust kujundavaks tegevuseks. Raamatu väljaandmise peamiseks eesmärgiks on olnud tagada, et lapsed käiksid esimeses klassis õppimise ajal koos õpetajatega läbi tee koolist raamatukokku ning õpiksid raamatukogu võimalusi tundma. 2020. a sügisel esitleti juba kolmteistkümnendat kinkeraamatut. Raamatu „Kade lehm ja tige lumehang“ autor on Markus Saksatamm ja illustreerija Katrin Ehrich. Raamatu esitlus toimus esmakordselt videosildade vahendusel – otseülekandes osales igast linnaosast vähemalt üks I klass. Nii sai üritusest osa enam lapsi kui tavaliselt – varasemalt on raamatukokku kohapeale kinkeraamatu autoritega kohtuma mahtunud maksimaalselt kaks klassi. Igasse otseülekandes osalevasse kooli oli läinud kohapeale üks meie raamatukoguhoidja, kes ürituse ajal klassile kinkeraamatuid jagas ja hiljem raamatukogu võimalusi tutvustas. Lapsed võtsid uues formaadis toimunud ürituse väga hästi vastu ja tundsid rõõmu, et said autoreid ja teiste linnaosade eakaaslaste videopildis tervitada. Sügise ja talve jooksul õnnestus kas koolides või raamatukogudes ära jagada peaaegu kõik kinkeraamatud. Kinkeraamatut on võimalik lugeda ka raamatukogu Lstelehel ja laenata (e-)raamatukogudest.

Jätkusid traditsiooniks kujunenud lugemishuvi ärgitavad üritused. Alguse sai juba varem kirjeldatud kampaania “Loeme ette”, millele lisati detsembris juurde ka võimalus harjutada jõulusalmide lugemist toredate raamatukoguhoidja-päkapikkudega.

Jätkus koostöö MTÜ Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühinguga, kelle toel tegutses raamatukogudes seitse lugemiskoeratiimi. Nõudlus lugemisaegade järgi on väga suur, mistõttu oleks meie eesmärk edaspidi saada igasse linnaosasse vähemalt üks lugemiskoeratiim.

Koostöös Eesti Lugemisühinguga toimus üle-eestiline 3-päevaline 3MR koolitus, mille käigus viidi lugejatele läbi kohtumisi "Pilt loeb". Erasmus+ programmi toel läbiviidava projekti üldeesmärgiks oli rõhutada kvaliteetsete pildiraamatute ettelugemise olulisust koolieelses eas (kuni 7. eluaastani). Kolme aasta jooksul koostavad Rumeenia, Belgia, Itaalia ja Eesti kirjaoskuse edendamiseks tegelevad ühingud korraldaja pildiraamatute ettelugemise õppekava koos juhendmaterjalidega. Juhendmaterjalid on suunatud lastega töötavate elukutsete esindajate (lasteaiapäetajad, eripedagoogid, logopeedid, lapsehoidjad, raamatukoguhoidjad, pedagoogikaüliõpilased jne), lapsevanemate ja vabatahtlike koolitamiseks. Tallinna Keskraamatukogust osales koolitusel seitse töötajat.

Raamatute lugemisele ärgitati väga erinevate tegevuste kaudu ka loomeringides. Näiteks toimusid koomiksitate joonistamise töötoad, näitlemis- ja taaskasutusringid, luulevõimlemine, podcasti õhtud jpm. Toimus arvukalt raamatukogutunde lasteaiarühmadele ja klassidele väga erinevatel, nii meie enda väljapakutud (sh muusikalised) kui õpetajate poolt algatatud teemadel nii Tallinna kui ka veebis teiste Eesti piirkonna haridusasutustele. Populaarseteks osutusid endiselt 2019. aasta algul välja töötatud „Interaktiivsed raamatukohvikud“, mille käigus „maitstakse“ erinevaid raamatuid, saades lühikese aja jooksul tuttavaks mitmete erinevate žanrite, autorite ja raamatutega.

Raamatukogutunnid toimusid üldjuhul eesti ja vene keeles, harvem inglise keeles. Õpetajate palvel toimusid mitmel pool keelekümbeluse-raamatukogutunnid vene õppekeelega koolidele ja lasteaedadele. Lõbusa ja hariva raamatukogutunni käigus kinnistub lastel ka eesti keele oskus paremini ning pannakse alus nende edukale lõimumisele. Eesti keelt emakeelena mittekõnelevatele lastele pakuti mitmeid keeleringe, nt „Eesti keel Mõmmiga“, kus lapsevanemad oma beebidega vastastikku muinasjutte jutustasid ja teineteise kultuure tundma õppisid. Samuti toimus erinevaid keelt praktiseerida võimaldavaid keelekohvikuid noortele, näiteks võõrkeelse kirjanduse osakonnas saksa ja eestikeelse kirjanduse osakonnas korea keele harjutamiseks. Õpetajate hulgas oli endiselt kõrgelt hinnatud raamatukogu projekt „Eesti kirjanike kohtumised raamatukogudes vene keelt kõnelevate õpilastega“. Lõimumist soodustasid ka „Isahiir Huberti jutuhommik“ Lasnamäel asuvas Paepealse raamatukogus, „Õpime mängides“ Põhja-Tallinnas asuvas Sõle raamatukogus, ingliskeelsed koolivaheajalaagrid kevadel ja sügisel Lasnamäel asuvas Laagna raamatukogus. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas toimusid jaanuarist märtsini peredele suunatud „Travelling Fairytale“ kohtumised.

Noorte lugemishuvi tõstis traditsiooniline Noorte lugemisväljakutse, kus esmakordselt said osalejad loetud raamatutest teada anda ka läbi Google Forms'i ning jälgida Infogramis väljakutse edenemist. Programmis osales 38 noort, kes lugesid kokku 216 raamatut kolmes eri keeles.

Kuuendat aastat järjest toimus Mustamäe koolide noortekirjanduse mälumäng, mille eesmärgiks on tähtsustada lugemist kui silmaringi ja sõnavara arendavat ning samas mõnusat vaba aja veetmise vormi. Kokku osales lausa 11 võistkonda ja 31 noort Mustamäe koolide 7.-9. klassidest. Tegemist on väga olulise raamatukogu, õpetajate ja kooliraamatukoguhoidjate vahelise koostööga, kus noored osalevad suure innuga igal aastal.

Kolmandat aastat jätkus noortele suunatud kirjandusviktoriin (R)ajunoor, kus kolmeliikmelised võistkonnad panid proovile oma teadmised noortekirjandusest, kooli soovituslikust kirjandusest ja kirjandusklassikast. 2020/2021 osales 8 võistkonda (kokku 24 õpilast).

Kõikides raamatukogudes on kohapeal kasutamiseks lauamängud ning need leiavad rohket kasutamist nii pere ja sõpradega mängides kui ka näiteks keelekohvikutes või lugemisklubides. 2020. aastast hakati lugejate suureks rõõmuks lauamänge ka koju laenutama. Videomänge sai mängida muusikaosakonnas, võõrkeelse kirjanduse osakonnas ning Kännukuke, Laagna, Paepealse, Pelguranna ja Väike-Õismäe raamatukogus. Xboxile leiti ka muid kasutusvõimalusi, näiteks Väike-Õismäe raamatukogus kasutati seda laste liiklustundides ohutusteemaliste multifilmide näitamiseks. Kahjuks tõi nii esimene kui teine koroonaviiruse laine kaasa mängudele ligipääsetavuse piiramise, et lapsed ja noored ei vedaks aega suurte gruppides siseruumides koos.

Alates 2013. aastast saavad „Raamatuga priiks“ kampaania raames alaealised tähtaja ületanud teaviku(te) tagastamisel viivitatud aja eest tasu maksmise asemel raamatuid lugeda.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

2003. aastast igal suvel toimuv lugemisprogramm „Suvi raamatuga“ viidi 2020. a esmakordselt läbi virtuaalselt. Programm kestis terve suve ja võimaldas lugeda kirjandust ka koduselt raamatariiulilt. Tagasisidena oodati lisaks traditsioonilistele joonistustele ka fotosid kohast, kus raamatut loeti. Põnevamad kohad lugemiseks olid näiteks batuudi, kiige ja kännu peal, köögis, puu otsas, raamaturiiuli sees, rannas, ratta seljas ja telgis. Kokku võttis programmist osa 287 last, edukaid lõpetajaid oli 196. Lugemisprogrammi jälgimine veebis (Infogramis) innustas nii mõndagi osalejat lugema veelgi enam raamatuid. Oli osalejaid, kes lugesid isegi üle 90 raamatu. Lõpuüritus toimus veebiplatvormil Zoom, kus lastega kohtusid ekraani vahendusel programmi kõige loetumate raamatute autorid (nt Ilmar Tomusk, Ilmar Trull, Leelo Tungal ja Heiki Vilep). Vähemalt 10 raamatut lugenud ja tagasiside saatnud osalejatele saatsime auhinna.

Novembrist 2019 kuni maini 2020 toimus juba kaheksandat korda Tallinna koolide 1.–9. klassidele suunatud lugemisprogramm, mis seekord kandis pealkirja „Loeme ennast loomaaeda“. Seekordses klasside lugemisprogrammis lugesid klassid end Tallinna loomaaeda, kus on peaaegu 10 000 looma. Just see number oligi klassile eesmärgiks – lugeda kokku kõik loomaaia loomad. Kokku osales 62 klassi 1425 õpilasega ja loeti 1 349 100 lehekülge. Kummagi vanusegrupi arvestuses kolm kõige enam lugenud klassi said auhinnaks loomaaiakülastuse.

2014. a alustanud sarja „Mis uudist, raamatukogu?“ raames toimus 2020. aastal 15 kirjaniku või illustraatoriga kohtumist. Pandeemia tõttu loobusid mitmed autorid raamatukogudesse esinema tulekust, mis inspireeris otsima uusi, põnevaid ja värskeid esinejaid. Sarja kohtumisel osales kokku 378 last ja noort.

2012. aastast toimuvat otsimis- ja orienteerumismängu „Aardejaht“, mille eesmärgiks on kutsuda lapsi kuu aja jooksul külastama võimalikult paljusid meie raamatukogusid, ei saanud 2020. a tavapäraselt läbi viia. Raamatukogudes kohapeal käimise asemel suunati lapsed lahendama erinevaid ülesandeid veebis. Veebiülesanded mängu traditsioonilisele formaadile sarnast põnevust siiski ei pakkunud ja tavapärase ca 300 osaleja asemel osales vaid 33 last.

2017. a käivitunud väikelaste lugemisprogramm „Lugude rong“ toimus sel aastal lisaks Väike-Õismäe raamatukogule ka kuues haruraamatukogus ja teenindusosakonnas. Iga laps sai raamatukogus selleks ette nähtud pinnale kleepida omanimelise veduri ja iga loetud raamatuga lisada sellele ühe vaguni. Kokku võttis programmist osa 171 last (2019. a 57 last), kes lugesid 625 (2019. a 350) raamatut.

Rahvuskultuuri päevade ajal toimus Nõmme linnaosa raamatukogude koostöös loomeprojekt „Riikide lipud“. Oodati fotolavastusi riigi lippudest, kasutades selleks erinevaid käepäraseid materjale. Saabunud tööd eksponeeriti Nõmme linnaosa raamatukogude Facebooki lehel. Kokku laekus 24 tööd. Kolm enim hääli saanud tööd premeeriti Tallinna Kultuuriametilt saadud auhindadega.

14.12.2020-10.01.2021 toimus lastele esmakordselt lugemisprogramm „Talv raamatuga“, mille eesmärk oli innustada lapsi tavapärasest pikemal koolivaheajal raamatuid lugema. Programm viidi läbi sarnaselt „Suvi raamatuga“ programmiga. Kokku luges programmi raames raamatuid 68 last.

Eesti rahvajutu aastast inspireeritud kohtumisürituste sari „Põlvest põlve“ tutvustas vene koduse keelega lastele eesti rahvajutte ja –kombeid. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas ning Paepealse ja Sõle raamatukogus toimunud kohtumistel tutvustasid rahvakultuuri spetsialistid lastele lihtsalt, loominguliselt ja mänguliselt eesti rahvapärimust. Raamatukoguhoidjad lugesid rahvajutte ja rääkisid, kuidas neid raamatukogus leida. Sarja viimased kohtumised toimusid veebisildade vahendusel ja olid samuti edukad, ehkki kohapeal toimunud üritused olid vahetumad. Projekti raames toimus kokku 10 kohtumist, kokku osales 226 õpilast.

Jätkus projekt „Laulupeoheliloojaga laulupeost“, mille peaesmärk oli õpilaste ja laulupeoheliloojate kohtumiste kaudu laulupeo kui rahvakultuuri tippündmuse väärtustamine. Kokku toimus viis kohtumist, millest võttis osa 203 õpilast.

Projekti „Elu nagu raamatus“ raames toimus suvel neli rollimängu ehk larpi: A. Dumas „Kolm musketäri“ Snelli pargis, J. K. Rowlingu „Harry Potter“ Vabaduse väljakul; C. Colferi „Sooviloits“ vanalinna tänavatel ning J. Krossi „Mardileib“ Kadrioru raamatukogus. Rollimängudest võttis osa 42 noort ning nende läbiviimisesse oli kaasatud seitse raamatukogu noort vabatahtlikku.

2020. aasta tõi tore koostöö Kesklinna noortekeskusega. Ühiselt viidi läbi projekt „NoorCast“, mida rahastas Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing. Projekti jooksul toimus 6 üritust, kus õpiti taskuhäälingute läbiviimist. Valminud podcastid on järelkuulatavad Tallinna Keskraamatukogu sotsiaalmeedia kanalites, Youtube’is ja kõigis enimlevinud podcasti platvormides.

Valiku toimunud laste- ja noorteüritustest koos osalejate arvudega leiab *Lisast 7*.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindus on teavikute koju toomise teenus, mida raamatukogu pakub Tallinna elanikele, kelle tervislik seisund ei võimalda raamatukogu külastada. Eriolukorra perioodil pakuti koduteenindust kõigile Tallinna linna pensionäridele, kel COVID-19 riskigruppi kuulumise tõttu võis olla ohtlik väljas liikuda. Teavikuid viidi koju üks kord kuus. Koju oli võimalik tellida eestikeelse kirjanduse osakonna, võõrkeelse kirjanduse osakonna ja muusikaosakonna kojulaenutatavaid teavikuid (raamatuid, ajakirju, CDsid, DVDsid jms), soovi korral ka spordivahendeid ja muusikainstrumente.

Koduteeninduse lugejatele pakuti järgmisi teenuseid: kojulaenus, teaviku ootejärjekorda lisamine; arvutikoolituste läbiviimine lugejate kodudes; erinevad e-teenused; kirjandus- või

teemanimestike koostamine; infopäringutele vastamine; e-raamatukogude kasutamine; printimine; koopiategemine.

Tabel 19. Koduteeninduse ülevaade

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv	Laenutuste arv
2019	518	9	74	2558
2020	563	9	92	3794
Muutus +/-	45	0	18	1236

Kevadel võttis raamatukogu ühendust kõikide Tallinna sotsiaal- ja päevakeskustega. Sotsiaalhooldajate kaudu saadeti Tallinna kodustele seenioridele infovoldikud raamatukogu teenuseid ja võimalusi tutvustava teabega (koduteenindus, e-raamatukogud, seenioride Skype vestlusklubi, koolitused videokõnede kaudu ja telefoni teel, ajalehtede ettelugemise teenus jpm). Sügisel viidi läbi infotund Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametile, mille eesmärgiks oli teavitada sotsiaalasutuste juhte raamatukogu teenustest ja tegevustest erinevate sihtrühmadega. Infotunni tulemusel võtsid mitmed juhid raamatukoguga ka ühendust ning uurisid täiendavat infot ja koostöövõimalusi.

Sügisel alustati Kristiine Päevakeskuses kirjandusringi läbiviimist, sellega jätkatakse 2021. aastal. Novembris korraldas raamatukogu kampaania jõulukaartide ja kirjade kirjutamiseks Nõmme Pihlakodu ja Iru Hooldekodu elanikele, kes pandeemia ajal on jäänud üksi ja isolatsiooni, kokku edastasid vabatahtlikud 50 pühadesoovi. Mitmed 2020. aastasse planeeritud koostööprojektid Hoolekandeteenuste AS-iga lükkusid pandeemia tõttu kahjuks edasi.

2020. aastal alustati koostööd Tallinna Vaimse Tervise Keskuse Haabersti Klubimajaga. Suvel viisid klubimaja töötajad raamatukoguhoidjatele läbi vaimsete erivajadustega inimeste teenindamise koolituse. Novembris tutvustati raamatukogu teenuseid ja tegevusvõimalusi Haabersti Klubimaja klientidele.

Rändkoguteenus võimaldab teavikute ja esemete laenamist juriidilistele isikutele. Asutused saavad laenata nii raamatuid, perioodikat, heli- ja videosalvestisi kui ka spordivahendeid ja muusikainstrumente. Teenust kasutasid nt Tallinna Laste Turvakeskus, Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing ning Nõmme Pihlakodu.

Tabel 20. Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kasutajate arv	Laenutuste arv
Rändkoguteenus	14 (2019.a 8)	2799
Rändkoguteenus munitsipaallasteaedadele („Mesilane Miti raamatutaru lasteaias“)	99 (2019.a 96)	13 654

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Ka kirjandus- ja kultuuriüritused ning nendes osalemine oli mõjutatud aastast, mil enamus ettevõtmistest tuli gruppide kogunemise vältimiseks viia üle veebi. Kuigi ürituste arv langes, oli osalejaid varasemast enam – veebisildade vahendusel läbiviidavaid üritusi ei piira kitsad ruumid, osaleda saavad kõik soovijad, kedagi ukse taha jätma ei pea.

Võrreldes varasemate aastatega ei toimunud linnaruumis suuri avalikke üritusi ning ka koostööpartnerite suuremad üritused (nt HeadRead) jäid ära. Siiski leidis raamatukogu võimalusi ka suvisel ajal lugejatele tegevuste pakkumiseks, nt õueraamatukogudes haruraamatukogude hoovides, samuti jätkus Estonia pst 8 ees raamatukärul raamatute tasuta jagamine.

Tabel 21. Kirjandus- ja kultuuriüritused

Tallinna Keskraamatukogu	Kirjandus- ja kultuuriürituste arv 2019	Kirjandus- ja kultuuriürituste arv 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	2484	2014	- 470
sh lastele vanuses kuni 13	1361	1096	-265
sh noortele 14-26	320	452	132

Aastal 2019 olid 67,7% üritustest suunatud lastele ja noortele (vanuses kuni 26), aastal 2020 oli osakaal suurem – 76,9%. Raamatukogu keskendus senisest enam lastele ja noortele tegevuse pakkumisele, et toetada neid ajal, mil soovitati püsida kodus, sõpradega kokkusaamine oli raskendatud ning ka huviringides ei saanud käia. Just noored olid need, kes avaldasid korduvalt soovi, et raamatukoguhoidjad võiksid olla veebis kättesaadavad ka pühapäeviti ning pühade perioodil, sest nendega on tore kirjanduse ja laiemalt maailma asjade üle arutada. Üllatuslikult said veebis raamatukogu jututubades väga hea kontakti noortega just vanuses 50+ raamatukoguhoidjad. Ju oli tegemist perioodiga, kus noored vajasisid sama palju kui enda vanustega suhtlemist ja sõpradega kokkusaamist ka häid kuulajaid ja rahustavaid vanemlikke õpetussõnu ning juhendamist.

Tabel 22. Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalenute arv 2019	Kirjandus- ja kultuuriüritustel osalenute arv 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	44694	57041	12347
sh lapsed vanuses kuni 13	17632	33988	16356
sh noored 14-26	4831	16548	11717

Kui aastal 2019 moodustasid kirjandus- ja kultuuriüritustel osalejatest lapsed ja noored (vanuses kuni 26) 50,3%, siis 2020. aastal 88,6%. Seda näitajat mõjutas ühelt poolt see, et lastele ja noortele oligi suunatud ka rohkem tegevusi, teisalt aga see, et vanemaid ja eakaid lugejaid oli keerulisem saada osalema videosildade vahendusel toimuvatele üritustele – lapsevanemad olid enda seadmed loovutanud laste kasuks (distsantsõppe ja sõpradega suhtlemise eesmärgil), eakatel aga kas arvuti puudus kodus või olid oskused arvuti kasutamisel, seega ka üritustel osalemiseks kehvad (vajasisid esmalt koolitusi, et nad saaksid oma igapäevased toimingud üldse tehtud). Paljud eakad olid aga lihtsalt kurvad, sest just raamatukokku kohapeale tulek ning teistega vahetult oma mõtete arutamine oli see, mis tõi neile argipäeva rõõmu ja tahtmist liikuda. Kahjuks panid eakate kokkusaamistele piirid tihti just raamatukogude väikesed ruumid ja kehvad ventilatsioonid. Nii siis mitmed eakad lihtsalt helistasid raamatukokku, et lihtsalt niisama raamatukoguhoidjaga juttu ajada ja maailmaasju arutada.

Tabel 23. Näitused ja väljapanekud

Tallinna Keskraamatukogu	2019	2020	Muutus (+/-)
Näitused ja väljapanekud KOKKU	1739	1226	-513
sh näitused	349	246	-103

Näituste arv langes 29,6%, mis oli ka oodatav seoses kehtivate piirangutega. Mitmed näituste avamised tühistati ning näitused jäeti üles panemata, ka laste ja noorte tööd jäeti sõltuvalt kehtinud piirangutest planeeritud aegadel eksponeerimata, et vältida gruppide kogunemisi. Virtuaalnäituste koostamine on aga ajamahukas, mistõttu ei jõutud nendega tegeleda.

Küll aga õnnestus lugejatel siiski nautida näitust „Õitseamise lummus“, mille koostas Mart Lepp. Näitusel sai vaadata maale ning unikaalseid luuleteoseid Iris Uuki erakogust. Raamatukogu tegevusega haalus hästi Mirja-Mari Smidti graafika ja maalide näitus, mille keskkonna- ja materjalitundlikute tööde hulgas leidis ka taaskasutusteemalisi ready-made maale. Samuti sobis raamatukokku väga hästi Dylan ja Agve sürrealistlike paberkollaažide näitus „mälestused kadunud maailmast“, mille kollaažid valmisid tänu taaskasutusse jõudnud raamatutele.

4.6.1 kohalikul tasandil

Raamatukogu pakkus tegevusi ning tutvustas raamatukogu teenuseid suurematel ülelinnalistel üritustel nii värskes õhus kui veebis. Näiteks avaldati Tallinna päeva puhul raamatukogu YouTube kanali lastesaates „Meisterda minuga“ Tallinna vapist inspireeritud lõvide meisterdamise video ja kutsuti video vahendusel toimuvale ekskursioonile „Tallinna päeva ajaloorännak Estonia puisteel“. Kultuuriöö tegevusi pakuti huvilistele nii veebis kui värskes õhus, sh osaleti raamatukogu telgiga ja ruuporiga (et inimesed saaksid rahu kuulata luuletusi hajutatult) Kirjandustänava festivalil. Euroopa muinsuskaitsepäevadel korraldas raamatukogu ekskursiooni, mille käigus tutvustati Estonia pst 8 peahoonet läbi ajaloo. Tallinna moodsa

õppimise festivali „iduEDU” töötoad toimusid veebis ja täiskasvanud õppija nädala tegevused nii veebis kui raamatukogudes kohapeal. Kuna paljud traditsioonilised ülelinnalised üritused jäid ära, siis pakkus raamatukogu suvel ilusa ilma korral rohkem tegevusi oma raamatukogude hoovialadel või tänaval.

Suvised luulepiknikud „Luule lainel” tõid kodumaiste luuletajate loominguga raamatukogust linnaruumi. Kännukuke, Laagna ja Kadrioru raamatukogude hoovides toimunud luulepiknikud äratasid publikus huvi ja luulelugemist tuldi meeleldi kuulama. Selgelt oli märgata, et osalejad tundsid rõõmu vahetutest kontaktidest. Väga tihe koostöö oli Tallinna Kirjanduskeskuse ja lastemuuseumiga Miiamilla Kirjandustänav festivali ürituste korraldamisel. Menukaim luulepiknik toimuski just Kirjandustänav festivalil Kadrioru raamatukogu hoovis, mida rikastasid muusika ja raamatujoogaga lastemuuseumi Miiamilla töötajad. Laagna raamatukogu luulepiknikule andis miljöö näol lisaväärtuse Laagna kogukonnaaias lohkav rohelus.

Tallinna Kultuuriameti eestvedamisel ja rahastusel korraldati augusti lõpus Kultuuriöö ja septembris rahvuskultuuride nädala üritusi. Oktoobris pakuti koos Täiskasvanud õppija nädala tugivõrgustikuga koolitusi, üritusi, keelekohvikuid jne. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu eestvedamisel toimusid üleriigilised raamatukogupäevad „Kohtume raamatukogus“, mille raames pakuti raamatuväljapanekuid ja üritusi. Koos Talina Võro Seltsiga korraldati võro keele nädala „Kõnõlõ mukka võro kiilt!” meeleolukas aväiritus. Hea meel oli ka uute koostööpartnerite üle. Näiteks Balti Keskkonnafoorum korraldas Keskraamatukogus kohalikele omavalitsustele keskkonnahoidlike hangete koolitusi ja MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus arvutikoolitusi töötajatele.

Jätkus koostöö MTÜ-ga Kammermuusikud tasuta kõrgetasemeliste kammerkontsertide korraldamisel. 2020. a jaanuarist juunini jätkus kontserdisarja „Kammermuusikud linnas” üheksas hooaeg. Kümnes hooaeg algas 2020. aasta septembris. Kontserdisari oli publiku hulgas endiselt populaarne. Aasta jooksul toimus 7 kontserti, millel osales kokku 168 inimest. Koroonaviiruse leviku tõttu jäi ära kolm planeeritud kontserti ning sügisel oli ka külastajaid seetõttu märgatavalt vähem. Jätkus ka koostöö muusikakoolidega - toimus 13 õpilaskontserti.

Tänu Mondo MTÜ-le toimusid muusikaosakonnas dokfilmiõhtud noortele, kus näidati filme ja arutleti globaalse ulatusega teemadel nagu inimõigused, lõimumine, arengukoostöö, haridus, keskkonnaprobleemid jne. MTÜ Lasnaidee on koostööpartneriks Laagna ja Paepealse raamatukogule ning Laagna kogukonnaaed toob uusi lugejaid ka raamatukokku.

2020. a oli raamatukogu tegevusi vabatahtlikuna toetanud spetsialiste eriti palju, nt kirjastajad Tauno Vahter ja Krista Kaer koostasid raamatukogu lugejatele pühadeajaks helged ja tujutõstvad lugemisvara soovitusnimekirjad, Põhja prefektuuri kriminaalbüroo juht Urmet Tambre viis läbi petuskeemide tuvastamise koolituse jne. Koostöös Eesti Õdede Liiduga korraldati tervisehooldusest, reumatoloogiast, seljaprobleemidest ja podagrast, mida käis kuulamas 160 inimest. Sisekaitseakadeemia loengusarjast „Turvaline Eesti“ õnnestus korraldada raamatukogus kohapeal vaid veebruarikuine Tiit Tammaru loeng „Ruumiline ebavõrdsus linnades“, sügisel jätkusid loengud juba veebis. Kirjandusprogrammide jt suuremate ürituste auhindadega toetas raamatukogu Kalev, Tallinna Botaanikaäed, Ühinenud Ajakirjad, Hea Lugu, Apollo, Keian Publishing, Vabamu, Vabaõhumuuseum, Pikoprint, Teeme TeistMoodi ja SmailiBlessing.

Vabatahtlike kaasamine aitab tugevdada sidemeid raamatukogu ja kogukonna vahel ning võimaldab korda saata oluliselt enam, kui raamatukogu muidu suudaks. Väga suur abi on vabatahtlikest olnud keelekohvikute ja koolituste läbiviimisel, erinevate ürituste, klubide ja ringide korraldamisel, samuti raamatututvustuste kirjutamisel kirjandusblogidesse jne. Raamatukogu vabatahtlike programm tähistas 2020. a kümnendat juubelit, mille puhul muuhulgas valmis ka vabatahtlike tegevusi kajastav virtuaalnäitus.

Koroonaviiruse levik ja raamatukogude sulgemine eriolukorras vähendasid 2020. a aktiivsete vabatahtlike arvu. Kokku tegutses raamatukogus 214 vabatahtlikku (2019. a 243), neist 80 olid alaealised (2019. a 95). Vabatahtlikud käisid raamatukogus abiks 1633 korral.

2020. a tõusid oma tegevustega eriti esile noored vabatahtlikud. Näiteks Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeval, mis keskendus noortele ja noortekirjandusele, osalesid vestluspaneelides lisaks spetsialistidele ka vabatahtlikud Joosep ja Diana, kes said oma ülesandega väga hästi hakkama. Silma paistis ka abiturient Adél, kes viis suvel läbi noortele ja täiskasvanutele mõeldud kursuse „Sissejuhatus Javascripti veebiarendusse”. Sügisest hakkas ta vedama noortele suunatud välispoliitika-teemalisi podcaste, kutsudes sinna kaasa mõtlema ja rääkima meie välispoliitika eksperte (nt Marko Mihkelson, Sven Mikser jt).

Ääretult uhke on raamatukogu ka mitmete meie endiste kolleegide üle, kes jätkasid aitamist raamatukogu vabatahtlikena.

4.6.2 riiklikul tasandil

Raamatukogu osales teist aastat järjest RIA kampaanias „Ole IT-vaatlik!“ – soovijatele korraldati digiteemadel koolitusi ja nõustamisi. Eesti lõimumisvaldkonna arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ eesmärke toetas raamatukogu erinevate lõimumistegevustega – keelekohvikud- ja ringid, projekt “Põlvest põlve” jne.

„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ eesmärke silmas pidades korraldati kirjandusüritusi ning paljud neist said teoks tänu Eesti Kultuurkapitali rahastusele. Teatud projektid nagu näiteks „Kirjanik raamatukogus“, „Mis uudist, raamatukogu“, „Lugejate neljapäev“ toimusid Kultuurkapitali toetuse toel juba mitmendat hooaega ning see on taganud ürituste regulaarsuse ja loonud nii esinejate kui lugejate jaoks traditsiooni, mida teatakse ja oodatakse. 2020. aasta esimesel poolaastal lõpetati kaheksas täiskasvanutele suunatud „Raamatuga kevadesse“ lugemisprogramm, mille teemaks oli „Rännakud ajas ja looduses“ ning mis oli pühendatud loodusele ja keskkonnale. Üheksas hooaeg algas 2020. aasta oktoobris, pealkirjaks “Siin- ja sealpool ukسلäve” ning teemaks kodu.

Raamatukogu tegi ettepanekuid autoriõiguse seaduse muutmise seaduse eelnõusse seoses kahe EL autoriõiguse direktiivi ülevõtmisega (2019/789 ja 2019/790). Kuna rahvaraamatukogud toetavad nii formaalõpet kui ka elukestvat õpet, mitteformaalõpet, tehti ettepanek muuta sõnastust selliselt, et ka kultuuripärandiasutustel oleks õigus saada kasu erandist, mis reguleerib teose vaba kasutamist hariduslikel eesmärkidel. Samuti tegi raamatukogu ettepaneku muuta perioodi, peale mida võiks eeldada, et teos on kaubanduskäibest väljas – kui eelnõus oli toodud konkreetne aasta (1970), siis raamatukogu ettepanek oli, et perioodi arvestataks jooksvalt ning et aluseks oleks 20 aastat (nö üks põlvkond). Lisaks toodi ära, et antud säte võiks kohalduda ka audiovisuaalse teose ja fonogrammi puhul (ehk vastavat EL direktiivi tuleks muuta).

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Tallinna Keskraamatukogu osaleb Põhja- ja Baltimaade raamatukogude koostöövõrgustiku tegevuses. Jätkus 2017. a alguse saanud ühisprojekti „CreaTeams in Library“ alamprojekt „My Green Identity“, mis propageerib rohelist mõtteviisi ja säästlikke eluviise. Projektipartneritega jagatakse kogemusi ja viiakse läbi tegevusi, mis harivad roheteemadel kohalikke kogukondi. 21.-28. novembril toimus Tallinna Keskraamatukogus Rohelise raamatukogu nädal, mille raames korraldati mitmeid töötubasid, üritusi ja raamatuväljapanekuid.

EBLIDA-t (Euroopa Raamatukogu-, Info-ja Dokumentatsiooniühenduste Büroo/ The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) hoiti kursis e-raamatute laenutamise olukorraga Eestis ning osaleti praktikuna NAPLE (Euroopa rahvaraamatukogude eest vastutavate riiklike asutuste foorum/ National Authorities on Public Libraries in Europe) e-raamatute töörühmas ning vähemusrahvuste ja regionaalsete vähemuste töörühmas. Raamatukogu osales ka IFLA MetLib (Metropolitan Libraries Section, linnade, mille elanikkonna arv on 400 000 või suurem, keskraamatukogude koostöövõrgustik) võrgustiku töös.

Raamatukogu osales Dublini rahvusvahelise kirjandusauhinna valimise protsessis. Igal kevadel saadab raamatukogu oma osakondadele ja haruraamatukogudele välja palve esitada auhinnale vähemalt kolm konkursi tingimustele vastavat raamatut. Nende soovitude põhjal tehakse lõplik valik, mille raamatukogu edastab Dublini Linnaraamatukogule.

Kahjuks jäid koroonapandeemia tõttu ära mitmed koostööüritused, nt juba traditsiooniks saanud osalemine Public Libraries 2030 korraldataval interaktiivsel näitusel „Generation Code“ Euroopa Parlamendis, ja üleeuroopalise koostöövõrgustiku Lighthouse Libraries kohtumised. Ära jäi ka IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions) World Library and Information Congress 2020, kuhu Tallinna Keskraamatukogu oli valitud postrisessioonil esinema.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Tallinna Keskraamatukogus läbiviidavate koolituste sihtrühmadeks on nii lapsed, noored kui ka täiskasvanud. Paaril viimasel aastal on erilise tähelepanu all olnud seenioride digioskused. Täiskasvanute digioskuste arendamisel on oluline personaalne lähenemine. Seega võib näiteks arvuti algõpe olla seotud nii ID-kaardi kui ka erinevate e-teenuste kasutamise koolitusega, sest koolitav soovib hakata kasutama erinevate e-kaupluste teenuseid jne.

Eriolukorra alguses jäid kõik eelnevalt kokkulepitud koolitused ära. Kui laste ja noorte tegevused koliti juba paar päeva hiljem veebi, siis täiskasvanutele suunatud koolitustega nii kiiresti ei läinud, kuna vanemaealisel elanikkonnal oli raske muutunud tingimustega kohaneda ja uute keskkondadega harjuda. Samuti ei ole sellel sihtgrupil sageli kodudes vajalikku tehnikat ja/või internetiühendust ning puuduvad ka vahendid nende soetamiseks. Seoses sellega langes koolituste arv eriolukorra ajal oluliselt, kuid juba mõne aja pärast saavutati nende osas taas oluline kasv.

Tabel 24. Individuaalkoolitused osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Individuaal- koolitustel osalenute arv 2019	Individuaal- koolitustel osalenute arv 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	6542	6670	128
sh laste arv (vanuses kuni 13)	947	1458	511
sh noorte arv (vanuses 14-26)	473	468	-5

2020. aastal olid 71,1% (2019.a 78,3%) individuaalkoolitustel osalejatest 27-aastased ja vanemad. Keerulisemad ja pikema kestvusega olid need koolitused, mis viidi läbi telefoni või videokõne teel eakatele.

Põhilised individuaalkoolitused olid 2020. a IT-alased ning puudutasid mh erinevate e-raamatukogude ja e-kataloogi ESTER kasutamist, veebis lugejaks registreerimist ning sellega seoses ka ID-kaardi ja Mobiil-ID kasutamist. Populaarseteks osutusid ka infootsingu ja erinevate e-teenuste kasutamise koolitused. Vanemaealised õppisid Skype' kasutamist ning e-posti aadressi seadistamist. Sageli olid telefoni- või videokõned pikad, lisaks koolitamisele sooviti kas lugemissoovitus või veel mingit informatsiooni.

2020. a töötati välja järgmised uued koolitused: Hoia äpi kasutamine, fototötluse koolitus - rohelise tausta töötlemine, tööotsijate nõustamine.

Lisaks pakuti koolitusi järgmistel teemadel: 3D-printimise koolitus, arvuti algõpe (sh e-posti aadressi tegemine), arvutigraafika koolitus, graafikalaudade tutvustus, e-lugerite tutvustus, e-raamatukogude tutvustus, e-teenuste koolitus, Facebooki algõpe, ID-kaardi kasutamine, internet ja infoallikad, kirjanduse tundmise koolitus, kileõikuri ja termopressi koolitus, kontoritarkvara õppeprogrammid, lauaskannerite tutvustus, muusikalised raamatukogutunnid, sisserrännanute nõustamine, sugupuu uurimise koolitus, ahvelarvutite ja nutitelefonide kasutamise algõpe, uurimistöö allikate koolitused gümnaasiumi ja põhikooli õpilastele ning Vikipeedia algõppe koolitus.

Tabel 25 ja 26. Rühmakoolitused ja rühmakoolitustel osalejad

Tallinna Keskraamatukogu	Rühmakoolituste arv 2019	Rühmakoo- lituste arv 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	2197	1557	-640
sh lastele vanuses kuni 13	1268	888	-380
sh noortele 14-26	216	191	-25

Tallinna Keskraamatukogu	Rühma- koolitustel osalenute arv 2019	Rühma- koolitustel osalenute arv 2020	Muutus (+/-)
KOKKU	26923	20154	-6769
sh laste arv (vanuses kuni 13)	18991	14477	-4514
sh noorte arv (vanuses 14-26)	2064	1982	-82

Seoses pandeemiaga langes rühmakoolituste arv 29,1% ning koolitustel osalenute arv 25,1%, mis oli ka oodatav seoses kehtinud 2+2 ning kohapealsete gruppide suuruste piirangutega. Raamatukogu ruumides toimunud rühmakoolitused jäid suuresti eriolukorra-eelsesesse aega, jaanuari-veebruari. Lastele suunatud kohapealseid rühmakoolitusi toimus ka suvel ning sügisperioodil, kuid suund ja soovitus oli siiski võimalusel kasutada ära erinevaid veebikeskkondi ning raamatukogude hoove, parke jm raamatukogude lähedal asuvaid kohti vabas õhus.

Eriolukorra ajal hakati looma erinevaid eesti- ja venekeelseid õppevideoid. Aasta lõpu seisuga oli Tallinna Keskraamatukogu YouTube' kanalil 18 teenustega seotud õppevideot. Populaarsemad olid veebis lugejaks registreerimise koolitus, ELLU kasutamise juhend ja Skype' arvutisse paigaldamise juhend.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Avalikkusele vahendati infot peamiselt oma veebilehtede, sotsiaalmeedia, uudiskirjade ja pressiteadete abil. 2020. aasta lõpus lisandus uue kanalina Tallinna korteriühistutele infokirjade saatmine, mida kasutati kolmel korral.

Noortele vahendati infot Facebookis (988 jälgijat) ja Instagramis (499 jälgijat). Kontodel toimusid regulaarsed otseülekanded, kus raamatukoguhoidjad ja põnevad külalised soovitasid uusi raamatuid ja rääkisid noortekirjandusest. Kirjandusblogidesse lisandus tavapärasest enam raamatusoovitusi ja sellest tulenevalt suurenes ka blogide lugejaskond. Raamatukogu YouTube kanalit täiendati arvukate uute videodega, näiteks õpetasid raamatukoguhoidjad e-teenuste kasutamist ja lastele kodustest vahenditest meisterdamist, lugesid muinasjutte jpm.

2020. aastal koostati meediale edastamiseks 39 pressiteadet (2019. a - 36 pressiteadet). Lõviosa pressiteateid koostati uute, valdavalt e-teenuste reklaamiks ja raamatukogu töökorralduse kajastamiseks. Tavapärasest vähem oli erinevate ürituste, näituste, kontsertide ja täikade pressiteateid. Maksimaalselt kasutati ära muud tasuta kanalid, näiteks Vabaduse väljaku ekraan.

Raamatukogu tegemisi kajastati erinevates meediakanalites 384 korda (2019. a 247), millest 36 kajastust olid venekeelsed ning vähemalt üks soome, võru ja inglise keeles. Raamatukogu pressiteateid avaldati, need ületasid uudisekännise ja neist kirjutati ka pikemaid artikleid. Kindlasti oli üheks põhjuseks üldine ühiskondlik olukord, kus meedia otsis ise positiivseid uudised, mida keerulise olukorra tasakaalustamiseks avaldada. Teiselt poolt tegi meedias silmapaistmise võimalikuks raamatukogu väga kiire reageerimine eriolukorras. Uute teenuste

reklaamimisel osutus väga tänuväärseks kanaliks sotsiaalmeedia, kus mitmed raamatukogu postitused levisid kulutulena (nt laste lugemisprogramm „Loeme ette“) ja nii õnnestus jõuda väga paljude kasutajateni. Eriolukorra ajal andsid raamatukogutöötajad uute teenuste tutvustamiseks ka palju tele- kui raadiointervjuusid.

Üleriigilise meedia tähelepanu pälvis kõige enam uudis e-raamatukogude avamine kõigile Eesti elanikele. Seda kajastasid Eesti Päevaleht, Postimees, Delfi, Pealinn, Tiiu, Anne & Stiil; samuti ka venekeelne meedia: Postimees, Pealinn ja ETV+. Lisaks üleriigilisele meediale vahendasid uudist kohalikele elanikele maakondade lehed (nt Saku valla leht, Tartu Postimees, Pärnu Postimees, Saarte Hääli). Teavitustöö tegemisel olid abiks ka maakondade keskraamatukogud, kes levitasid infot oma sotsiaalmeedias ja panid raamatukogudesse reklaamplakateid ning võimalusel lisasid need ka linnaruumi. E-raamatukogusid reklaamiti ka tasu eest aprillis ja mais väljaannetes Eesti Päevaleht, Eesti Ekspress, Maaleht ja LP ning Sirp.

E-raamatukogusid tutvustas raamatukogu kõikides raamatukogule kättesaadavates kanalites, sh välireklaam Kesklinna valitsuse viiel infokolmnurgal Vanalinnas ja selle ümbruses ning Vabaduse väljaku ekraanil.

Väga palju positiivset tagasisidet sai märtsi lõpus käivitatud teenus „Loeme ette“. Ettevõtmist kajastasid ERRi kultuuriportaali ja Aktuaalne Kaamera, Postimees, Pealinn ja Õhtuleht, aga ka Äripäev, Direktor veebiportaali ning anti intervjuu Rootsi meediakanalile ARD Studio Stockholm. Eriolukorra ajal senioridele suunatud teenuseid kajastasid Postimees ja ERR, pikemad artiklid ilmusid ajalehtedes 60+ ja Õhtuleht, anti intervjuusid Aktuaalsele Kaamerale, Terevisioonile, Vikerraadiotele ja Raadio Elmarile. Lisaks Pealinnale avaldasid infot ka linnaosade lehed, nt Lasnamäe Leht, Mustamäe leht ja Põhja-Tallinna Sõnumid. Kevadel avatud Laagna raamatukogu seemnelaeka kohta ilmus info väljaannetes Maa Elu, Postimees, ERRi kultuuriportaali ja Menu, Nipiraamat, teenust tutvustati saadetes Aktuaalne Kaamera ja Terevisioon. Üleriigilise meedia uudisekännise ületasid edukalt ka muusikaosakonna uuenduskuuri ja e-muusikakogude pressiteated. Raamatukoguhoidjate lugemissoovitused ilmusid regulaarselt Õpetajate Lehes ja kõlasid Kuku raadio hommikuprogrammis, viimases käib raamatuid tutvustamas eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja Tiina Põldmaa. Raamatusoovitused avaldati ka väljaannete veebilehtedel.

Ka venekeelne meedia kajastas raamatukogu tegemisi 2020. aastal enam kui möödunud aastal. Lisaks kajastustele heade koostööpartnerite - ETV+ ja Raadio 4 - kanalites oli neid ka teistes venekeelsetes väljaannetes, näiteks Delfi ja Postimees, ning varasemast enam vahendas uudiseid venekeelne Pealinn. Venekeelsele meediale andis regulaarselt nii tele- kui raadiointervjuusid kultuurilise mitmekesisuse peaspetsialist Nadezhda Geryak.

2020. a tehti raamatukogu sotsiaalmeediakanalites 2527 postitust (2019. a 1705). Võrreldes eelneva aastaga kasvas ka sotsiaalmeediakanalite jälgijate arv.

Tallinna Keskraamatukogu Facebooki lehele lisandus aastaga 778 uut jälgijat, kõikidele raamatukogu Facebooki lehtedele kokku 1642.

Tabel 27. Facebooki postitused ja kasutatavus

Facebooki leht	Postitused	Jälgijaid (followers)	Jälgijate arvu kasv võrreldes 2019. a	Lehevaatamisi FBsse sisselogitud kasutajate poolt: unikaalsed kasutajad	Lehevaatamisi FBsse sisselogitud kasutajate poolt: koguarv
Tallinna Keskraamatukogu	278	4611	778	9213	33 556
Raamatukogubuss Katarina Jee	60	794	57	675	2343
Lasnamäe raamatukogud	182	247	77	1223	4856
Mustamäe raamatukogud	117	428	98	1258	3090
Muusikaosakonna veebipäevik	53	255	29	455	2099
Tallinna Keskraamatukogu noortekas	239	960	186	2159	5741
Nõmme linnaosa raamatukogud	162	748	72	1591	4668
Pirita raamatukogu	148	433	81	1245	3096
Põhja-Tallinna raamatukogud	101	510	83	1372	3609
Raamatuga kevadesse	60	347	84	759	1467
Tallinna Keskraamatukogu Luuleklubi	112	335	54	611	1607
Haabersti raamatukogud	55	217	43	489	1004

Instagramilehte tlnkeskraamatukogunoortekas jälgis 2020. a lõpuks 476 jälgijat (2019. a 358 jälgijat). Instagramis tehti ka oluliselt rohkem postitusi - 169 (2019. a 98).

Elu sai sisse ka raamatukogu YouTube'i kanal: kui 2019. a oli sel 27 tellijat ja aasta jooksul lisandus 10 uut videot, siis 2020. a lõpuks oli tellijate arv tõusnud 140ni ja lisandus 85 uut videot, mis kogusid 19 697 vaatamist.

4.9 Andmebaasid.

Tallinna Keskraamatukogul on lugejateeninduseks ligipääs neljale andmebaasile/andmebaasisüsteemile: EbscoHost, Oxford Music Online, õigusinfosüsteemi ESTLEX venekeelne pakett ja Naxos Music Library, millest on kirjutatud lähemalt e-raamatukogude all. Samuti pakub raamatukogu lugejatele Äripäeva Kirjastuse käsiraamatute ja ajalehtede elektroonilisi väljaandeid.

5. 2021. aasta tegevused

2021. aastast alates seab raamatukogu oma tegemisi uue arengukava järgi. Järgmiseks viieks aastaks on seatud kolm strateegilist eesmärki: raamatukogu on ligipääsetav, kasutajakeskne ja inspireeriv; raamatukogu on kultuuri, enesetäiendamist ja säästlikkust väärtustavate hoiakute kujundaja; raamatukogu on valdkonna suunanäitaja.

Tallinna linna eelarvega eraldatud investeeringute toel alustab raamatukogu uue raamatukogubussi ehitamist ning RFID-põhise iseteeninduse terviklahendusele üleminekut. Raamatukogu osaleb aktiivselt Punane 17 kogukonnamaja projekteerimise protsessis. Koostöös Kultuuri- ja Spordiametiga (1. jaanuarist liideti Kultuuriamet Spordi- ja Noorsooametiga ning ühendamet sai nimeks Tallinna Kultuuri- ja Spordiamet) tegeleb raamatukogu raamatukoguvõrgu uuendamise ja otsides võimalusi nii paremas asukohas ja paremate ruumide leidmiseks kui ka uute raamatukogude rajamiseks.

COVID-19 viiruse ägenemise ajal on eesmärgiks tagada raamatukogudes kohapeal teenused võimalikult kvaliteetsel tasemel, arvestades raamatukogu ruumide füüsilisi võimalusi ning personaliressurssi. Jätkuvalt arendatakse veebi teel pakutavaid teenuseid olulistele sihtrühmadele: lastele, noortele, õpetajatele, lapsevanematele, senioritele.

Kultuuriministeriumilt toetuse saamisega on e-raamatukogud avatud kogu Eestile 2021. aasta lõpuni.

Koostaja: Triinu Seppam-Saar, Tallinna Keskraamatukogu teenindusdirektor

Koostatud Tallinna Keskraamatukogu osakondade juhtide, teenindusosakondade ja haruraamatukogude juhatajate ning spetsialistide aastaaruannete põhjal

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaie Holm
direktor

LISA 1. Projektitoetused ja nende kasutamine 2020

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Kasutatud 2020	Projekti üldmaksumus
Kultuurkapital				
Kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogus“ esinejate tasud	01.09.2019-30.12.2020	3900	2210,4	4350
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.09.2019-30.12.2020	3000	1530	3750
Kohtumistesari „Laulupeoheliloojatega laulupeost“ õpilasele	02.09.2019-31.12.2020	2000	1250	2673
Eesti kirjanike kohtumised raamatukogudes vene keelt kõnelevate õpilastega	02.09.2019-30.12.2020	1300	520,4	1450
Kuuldemängutunnid Tallinna Keskraamatukogus	01.11.2019-31.05.2020	600	200	674
Kohtumisürituste sari lastele ja noortele „Mis uudist, raamatukogu?“	02.01.2020-22.01.2021	1500	1500	1670
Tallinna Keskraamatukogu luulepiknike „Luule lainel“ esinejate tasud	01.07.2020-01.10.2020	780	780	870
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.10.2020-30.06.2021	2410	260	2705
Kokku Kultuurkapitali projektid		15 490	8250,8	18 142
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid				
„Elu nagu raamatus“ – kirjandusel põhinevad rollimängud linnaruumis (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.07.2020-30.11.2020	1656	1656	1853
Valla keskraamatukogu juhtide viiepäevane praktika Tallinna Keskraamatukogus (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	01.10.2020-30.11.2020	2567	1043,64	3446
Aleksander Sibul pühendatud erialapäeva korraldamine: vestlusring noortekirjandusest „Raamatud on ohtlikud?!“ (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	02.11.2020-6.11.2020	1040	940	1150
„Digiloojad raamatukogus“ – animatsiooni, robotika ja	01.02.2020-31.12.2020	3350	3350	3901

mängudisaini töötoad noortele (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)				
Eesti- ja venekeelsete subtiitritega eestikeelsete raamatukogutundide pakett eri sihtrühmadele (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	01.07.2020-31.12.2020	4479	2460	6078
Põlvest põlve: vene koduse keelega lastele eesti rahvajutte ja –kombeid tutvustav sari (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.01.2020-31.11.2020	600	600	686
Podcasti töötoad noortele „NoorCast“ (ERÜ projektikonkurss „Raamatukogud-muuseumid-noored“)	10.06.2020-1.11.2020	990	990	1090,60
Õnnelik senior (Riigi Tugiteenuste Keskus)	5.08.2019-30.06.2020	9550	5119,91	10620
Kokku Kultuuriministeeriumi jm riigi toetusega projektid		24 232	16 159,55	28 824,6
Muud projektid ja toetused:				
Projekt „My Green Identity“ (Programm Nordplus Adult 2019)	09.2019-09.2020	2890	1090,79	2890
Kokku muud projektid ja toetused:		2890	1090,79	2890

LISA 2. Personali koolitus

Raamatukogu nimetus	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Kadrioru rk	7	31,2	
Kalamaja rk	9	35,2	
Kännukuke rk	11	42,9	
Laagna rk	15	264,9	
Männi rk	6	25,0	
Männiku rk	8	25,3	
Nurmenuku rk	8	45,2	
Nõmme rk	13	43,2	
Paepealse rk	13	44,5	
Pelguranna rk	13	137,9	
Pirita rk	11	51,3	
Pääsküla rk	7	25,8	
Sõle rk	5	20,8	
Sääse rk	11	46,2	
Tondi rk	8	28,8	
Torupilli rk	14	54,9	
Väike-Õismäe rk	14	53,2	
Raamatukogubuss	10	27,6	
keskkogu	80	844,1	
kokku	98	916,5	4176 eurot

LISA 3. Koolitused

Koolitussündmuse nimi	Osalejate arv	Koolitusasutus
Rändetaustaga lapsed ja noored koolikogukonnas	2	Tartu Ülikool
Teatrihariduse koolituspäev 2020	4	Taavi Tõnisson
Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja Kodanike Euroopa programmid	1	Põhjamaade Ministrite Nõukogu
Vananemine kultuuris	1	Eesti Gerontoloogia ja Geriaatria Assotsiatsioon
ERÜ Noorteklubi talveseminar "Tööstress"	1	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Raamatukoguhoidja kutsekoolitus (2019/2020)	2	Eesti Rahvusraamatukogu
Jaan Kross 100	1	Eesti Rahvusraamatukogu
Pildiraamatute ettelugemine	5	Eesti Lugemisühing MTÜ
XI Endel Annuse bibliograafiapäev	1	Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikool, Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatukogu
DNS ohud ja turvalisus	1	Eesti Interneti Sihtasutus
Tuleohutus	27	Tallinna Keskraamatukogu
Hallatavate asutuste palgaseminar	1	HR Outsourcing OÜ
Esmaabi täiendkoolitus	1	Marju Karin FIE
Lühianimatsiooni tegemine nutiseadmes	13	Nukufilmi Lastestudio
Nutiseadmete koolitus	1	Tallinna Keskraamatukogu
Probleemilahendajad puhastusainete seas	1	Puhastusimport OÜ
Digikultuur ja lugemine	6	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Noortetöö õppepäev	17	Tallinna Keskraamatukogu
Personaliklubi kohtumine värbamise teemal	1	LVL UP OÜ
Lastekirjanduse aasta kokkuvõte	12	Eesti Lastekirjanduse Keskus
Korruptsioonivastane seadus	1	Tanel Kalmet
Õpperobotika vahendid huvitegevuses	15	Tallinna Ülikool
Isikuandmete töötlemine e-raamatukogu ELLU teenuses	7	Toomas Seppel, Hedman Partners
Algupärase laste- ja noortekirjanduse päev "Karvased ja sulelised meie laste-noortekirjanduses"	19	Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatuk
Arvutimuusika koolitus	1	Prosset OÜ
Praktilised võtted enda ja teiste toetamiseks	1	CV-Online Estonia OÜ
Autoriõiguse direktiivi ülevõtmisest mäluasutustele	5	Eesti Rahvusraamatukogu
Riigihanke planeerimine ja -menetlus	1	Tartu Ülikool
Kuidas videokoosolekut ette valmistada ja läbi viia?	5	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Paindlik tööaeg- kuidas meeskonda distantsilt ja kaugtöö tingimustes toetada	1	Riskiekspert OÜ

Wordi ja Exceli funktsioonide praktiline koolitus	2	Tallinna Keskraamatukogu
Personaliklubi - parima personaliprojekti valimine	1	Tallinna Linnakantselei
Digiteemad rahvaraamatukogus	14	Tartu Linnaraamatukogu
Psühhosotsiaalsete ohutegurite hindamine	2	Tallinna Tehnikaülikool
Kuidas end keerulisel ajal toetada?	3	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Raamatukogu ruum kui teenus	3	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Paindlik tööaeg- kuidas meeskonda distantsilt ja kaugtöö tingimustes toetada	1	Riskiekspert OÜ
Juhtimiskultuur: millised on tulevikku kujundavad trendid ja ootused juhile?	2	Tallinna Ülikool
Infootsingu ja e-raamatukogude koolitus	32	Tallinna Keskraamatukogu
Esmaabi väljaõpe (16 ak tundi)	3	Marju Karin FIE
Esmaabi täiendkoolitus (6 ak tundi)	4	Marju Karin FIE
Tööajaarvestuse pidamise koolitus	1	Tallinna Keskraamatukogu
Erivajadusega lugejad	6	Tallinna Vaimse Tervise Keskus
Sissejuhatus riigihangete maailma	5	Advokaadibüroo PwC Legal
Facebook'i koolitus	9	Tallinna Keskraamatukogu
Isikukaitsevahendid	1	Tööinspeksioon
Kaugkoolituste läbiviimist võimaldavad veebiplatvormid	3	Tallinna Keskraamatukogu
DESIGN FOR NEED	1	Eesti Disainerite Liit
Erivajadusega lugejad	18	Tallinna Vaimse Tervise Keskus
Vanemaealiste digimentori koolitus	1	Tallinna Ülikool
"Lugemisisu" 2020/2021 stardikoolitused	8	Eesti Lastekirjanduse Keskus
Raamatukoguhoidja kutsekoolitus 2020/2021	2	Eesti Rahvusraamatukogu
Exceli koolitus juhatajatele (tase 1)	6	Tallinna Keskraamatukogu
Nordic IUG 2020	2	Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium MTÜ
XV oskuskeelepäev	1	Eesti Rahvusraamatukogu
Vaimse tervise nädala loeng: Nutisõltuvus - kas müüt või reaalsus?	2	Ridade Vahelt OÜ
Andrase seminar 2020 "Kuidas täiskasvanud õpivad ja kuidas neid tõhusamalt õpetada."	9	Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsia
Kuidas tekitada meeskonnatunnet kaugtöö tingimustes	1	Tallinna Ülikool
Erivajadusega lugejad (psüühikahäired)	8	Tallinna Vaimse Tervise Keskus
Kuidas edendada rohelist hoiakut ettevõttes	1	Tallinna Ülikool
Exceli koolitus juhatajatele (tase 2)	7	Tallinna Keskraamatukogu
Koroonajuhtum töökohal - isikuandmete töötlemine	1	Addenda OÜ
11th Congress of Baltic Librarians: The Impact of Libraries in the Society	6	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing

Laps kirjanduses 8. Mäng ja lastekirjandus	3	Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Keskus, Eesti Lastekirjanduse Keskus
Tööaja arvestuse ja planeerimise koolitus	1	Tallinna Keskraamatukogu
Küberturvalisus senioritele	5	Riigi Infosüsteemi Amet
Exceli koolitus raamatukoguhoidjatele (tase 2)	8	Tallinna Keskraamatukogu
Töötervishoiu- ja tööohutusalaane väljaõppekoolitus	1	RA Koolitused OÜ
Uudiskirjanduse tutvustus oktoober 2020	3	Tallinna Keskraamatukogu
VI Koolitajate mittekongress "Hübriidkoolitus"	1	Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsia
Exceli koolitus raamatukoguhoidjatele (tase 2)	2	Tallinna Keskraamatukogu
Ülevaade kirjastuse Tänapäev udiskirjandusest	13	Tallinna Keskraamatukogu
Aleksander Sibula erialapäev	36	Tallinna Keskraamatukogu
Juhtimiskoolitus rahvaraamatukogude juhtidele	2	Eesti Rahvusraamatukogu
Korruptsiooni ennetamine avalikus sektoris	1	Sisekaitseakadeemia
Säästva arengu foorum 2020. Linnad ja asumid muutvas kliimas	1	Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna
Kommunikatsioon mitmekesises ühiskonnas: üksteise kuulmine vaatamata erinevustele	1	Integratsiooni Sihtasutus
Meediapädevus raamatukogudele	1	Eesti Rahvusraamatukogu
Tuleohutuse eest vastutava isiku koolitus	1	EOKK OÜ
Personaliklubi kohtumine kaugtöö teemal	1	Tallinna Linnakantselei
EMKÜ sügiskoolitus	2	Eesti Muusikakogude Ühendus
Enesejuhtimine ja hea vorm töös	4	Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing
Eakate küberturvalisuse alane koolitamine (vene keeles)	2	Riigi Infosüsteemi Amet
Postipoisi põhikasutajate koolitus	17	Postipoiss Pluss OÜ
Seniorid ja digioskuste jagamine Tallinna Keskraamatukogus	14	Tallinna Keskraamatukogu
Nõustamisteenused ja teenusepakkujate vaheline koostöö	2	Integratsiooni Sihtasutus
Virtuaalne raamatukogu - kogemuslood ja nipid	17	Tallinna Keskraamatukogu

LISA 4. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

ettekanded, loengud, koolitused

Nimi, ametinimetus	Ettekande teema, pealkiri	Konverents, seminar	Toimumisaeg ja -koht
Kristi Veeber, teenindusdirektor	Digikultuuriaasta tegevustest	ERÜ aastakoosolek	28.02.2020 Rahvusraamatukogu
Kristi Veeber, arendusjuht	Tallinna Keskraamatukogu uued teenused ja kogemused eriolukorras	ERÜ Erialaraamatukogude sektsiooni kohtumine	27.04.2020 veebis
Kristi Veeber, arendusjuht	Füüsilisest ruumist virtuaalsesse: Tallinna Keskraamatukogu kogemus eriolukorras	ERÜ mõttetalgud „Raamatukoguruum kui teenus“	13.05.2020 veebis
Merle Tanilsoo, lasteteeninduse peaspetsialist	Raamatukogu võimalused eriolukorra ajal lastele ja noortele	Üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev	16.09.2020 Viimsi Raamatukogu
Triinu Rannaäär, raamatukoguhoidja	Kirjandusblogijate vestlusring	Prima Vista 2020 „Inimeste varjud“	23.09.2020 Tartu
Kristi Veeber, arendusjuht	Going Virtual – Tallinn Central Library Online	11th Congress of Baltic Librarians: The Impact of Libraries in the Society	22.10.2020 veebis
Merle Tanilsoo, lasteteeninduse peaspetsialist; Mirjam Kaun, noorteteeninduse peaspetsialist	Interaktiivsed raamatukogutunnid ja harivad online-mängud Sinu raamatukogus	Tallinna Keskraamatukogu korraldatud koolitus raamatukoguhoidjatele üle Eesti	23.11.2020 26.11.2020 veebis
Andrea Rood, e-raamatukogu spetsialist	Ülevaade Tallinna Keskraamatukogu e-raamatukogudest ELLU, OverDrive ja RBdigital	ERÜ kooliraamatukogude sektsiooni sügisseminar “Raamatukogude võimalusi veebis”	20.11.2020 veebis
Merle Tanilsoo, lasteteeninduse peaspetsialist	Tallinna Keskraamatukogu infootsioskuseid toetavad veebipõhised materjalid ja raamatukogutunnid	ERÜ kooliraamatukogude sektsiooni sügisseminar “Raamatukogude võimalusi veebis”	20.11.2020 veebis

LISA 5. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd
Tallinna Keskraamatukogu (Estonia pst 8)	<ul style="list-style-type: none"> • Hoone katuse karniisi ja sadeveetorustiku remondi lõpetamine • Lifti juhtmooduli jõuplaadi vahetus • Ventilatsioonisüsteemide remontimine • Soojasõlme remontimine • Tagastusluugi paigaldamine
Liivalaia 40 (töötlusosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond)	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsioonigraaafi remontimine • Teenindussaali seinte ja lae remontimine saali kohal asuvas korteris toimunud veeavarii tulemusel (kindlustusjuhtum) • Lasteteeninduse saalis amortiseerunud valgustite asendamine LED valgustitega • Tagastusluugi paigaldamine
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Automaatselt avaneva uue välisukse paigaldamine • Tagastusluugi paigaldamine
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsioonisüsteemi remontimine • Evakuatsioonivalgustuse korrastamine • Tagastusluugi paigaldamine
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Endise hoidlaruumi remontimine: seinte ja lae värvimine, uue elektrisüsteemi, valgustite ja ventilatsiooniseadme paigaldamine. • Amortiseerunud valgustite asendamine LED valgustitega • Tagastusluugi paigaldamine
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tuleohutusnõuetele vastavusse viimiseks paanikavastase valgustuse paigaldamine, hoidaruumi tuletõkettööde teostamine • Ventilatsiooniseadmete remontimine • Kütteautomaatika remontimine • Tagastusluugi paigaldamine
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Katuseakende plekkide vahetamine
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Kütteautomaatika remontimine • Tagastusluugi paigaldamine
Pirita raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsioonigraaafi remontimine • Evakuatsioonivalgustuse korrastamine • Tagastusluugi paigaldamine
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsioonigraaafi remont • Sisetrepile lastele sobiva kõrgusega käsipuu paigaldamine • Tagastusluugi paigaldamine
Sõle raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Vihmaveerenni küttegaabli remontimine • Tagastusluugi paigaldamine
Sääse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsiooniseadmete remontimine • Tagastusluugi paigaldamine
Tondi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tagastusluugi paigaldamine
Torupilli raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsiooniseadmete remontimine
Väike-Õismäe raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Evakuatsioonivalgustuse paigaldamine • Tagastusluugi paigaldamine

LISA 6. Hangitud inventar ja seadmed

Eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond	<ul style="list-style-type: none"> • Mobiiline esitlustahvel (2) • Raamatukärud (11) • Muusika- ja filmisaali lauad (5) ja pörand- (5) ja lauasirmid (2), istujat ümbrusest eraldava disainiga ja kirjutusplaadiga tugitool, töötool raamatukoguhoidjale (2) • Pleksiklaasist lauaekraanid lugejatöökohtade eraldamiseks uudistesali • Vineerist lauasirmid lugejate arvutitöökohtade eraldamiseks lugemissaali • Käru Ztoolide hoidmiseks • Pörandasirmid lasteteenindusse (2) • Töötoolid (3) • Ruupor • kotid muusikariistadele • Ratastega koolitool koos kirjutusalusega • Ratastega ROL-lauad (15 tk) • Mikrofonid jm helitehnika podcastide läbiviimiseks
Võõrkeelse kirjanduse osakond	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukärud (4) • Teisaldatav reklaamstend • Vineerist pörandasirmid lugejate arvutitöökohtade eraldamiseks • Toolid töötajate söögiruumi (10) • Toolid (4) ja tumba lastele
Töötlusosakond	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukärud (2)
Administratsioon	<ul style="list-style-type: none"> • Töötool • A3 laminaator
Kadrioru raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru • Teisaldatav reklaamstend • Küllastajatoolid lastele (2)
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teisaldatav reklaamstend
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Mobiiline esitlustahvel • Raamatukärud (3) • Teisaldatav reklaamstend • Töötool raamatukoguhoidjale (2) • Kott-tool lastele • Istujat ümbrusest eraldava disainiga diivan • Vörkkiik õueraamatukogule
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teisaldatav reklaamstend • Kokkupandavad lauad (4), toolid (16), diivan noortetuppa • Diivan, riidevarn, vaip lastealale • Hokki taburetid (4) • Töötool raamatukoguhoidjale (2) • Lauajalgpalli laud noortetuppa • Ratastel jalaga teler ja playstation noortetuppa • Pörandasirmid (3)

	<ul style="list-style-type: none"> • Arvutitoolid lastele (4) • Ratastel jalaga teler üritusteruumi (Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti toetus õppeaedadele) • Köögikapid, külmik, mikrolaineahi
Nurmenuku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru • Teisaldatav reklaamstend
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru (2) • Lauasirm arvutitöökohtade eraldamiseks (3) • Teisaldatav reklaamstend
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teisaldatav reklaamstend • Põrandasirm • Lauasirm arvutitöökohtade eraldamiseks (2) • Aiamööblikomplekt õueraamatukogule
Männiku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Pukkaste
Paepealse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teisaldatav reklaamstend • Põrandasirm
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru (2) • Teisaldatav reklaamstend • Toolid töötajate söögiruumi (4) • Lamamistoolid (3) õueraamatukogule
Pirita raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Teisaldatav reklaamstend
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru • Väike raamatukäru • Teisaldatav reklaamstend • Mobiilne esitlustahvel • Lauasirm lugejatöökohtade eraldamiseks (2)
Sõle raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru • Teisaldatav reklaamstend • Kott-toolid lastele (2) • Overlok õmblusmasin
Sääse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Mähkimislaud • Teisaldatav reklaamstend • Lauasirm arvutitöökohtade eraldamiseks (2) • Aiamööblikomplekt õueraamatukogule
Tondi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru • Lauasirmid lugejatöökohtade eraldamiseks (3) • Töötool raamatukoguhoidjale
Torupilli raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru • Teisaldatav reklaamstend

LISA 7. Valik laste- ja noorteüritusi

Teenindusosakond / haruraamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Eestikeelse kirjanduse osakond	Aleksander Sibula nimeline raamatukoguhoidjate erialapäev	855
Eestikeelse kirjanduse osakond	Instagram live: Heli Künnapas	851
Eestikeelse kirjanduse osakond	Klasside lugemisprogramm: Loeme ennast loomaaeda	298
Eestikeelse kirjanduse osakond	Koolitus: Avalik esinemine	60
Eestikeelse kirjanduse osakond	Kuuldemängu tund: Andrus Vaarikuga	56
Eestikeelse kirjanduse osakond	Laste- ja noortekirjanduse e-viktoriinid	471
Kadrioru raamatukogu	Kirjanduslik jalutuskäik	68
Kadrioru raamatukogu	Raamatu ja roosi päeva tähistamine: lugu väikesest raamatust	49
Kalamaja raamatukogu	Koolitus: Lugemise tähtsus	532
Kalamaja raamatukogu	Projekt: Elu nagu raamatus	42
Kalamaja raamatukogu	Videomuinasjutt: Tuhkatriinu	137
Koostöö üritus (kõik)	Lugemisprogramm: Loeme ennast Loomaaeda	1425
Koostöö üritus (kõik)	Lugemisprogramm: Lugemisisu	808
Koostöö üritus (kõik)	Lugemisprogramm: Lugude rong	171
Koostöö üritus (kõik)	Lugemisprogramm: Suvi raamatuga	287
Koostöö üritus (kõik)	Projekt: Mis uudist, raamatukogu?	401
Koostöö üritus (raamatukogubuss ja Nurmenuku raamatukogu)	Astangu Perepäeval	50
Kännukuke raamatukogu	E-õppevideo "Animatsiooni programmeerimine"	47
Kännukuke raamatukogu	Noortekirjanduse mälumäng	35
Laagna raamatukogu	Laagna aia sünnipäeva tähistamine	25
Laagna raamatukogu	Laagna raamatukogu tuleb külla - Tallinna Lasnamäe Vene Gümnaasiumis	94
Muusikaosakond	Projekt: Laulupeo heliloojatega laulupeost	223
Muusikaosakond	Vanalinna ja Lasnamäe muusikakooli õpilaskontsert	54
Männi raamatukogu	Raamatukogutund: Eesti	27

Männiku raamatukogu	Otsimismäng: Kolme lipu saladus	58
Männiku raamatukogu	Raamatukogutund: Ulmekirjandus	40
Nurmenuku raamatukogu	Raamatukogutund: Lase mind kööki	27
Nurmenuku raamatukogu	Raamatukogutund: Loovkirjutamine	75
Nõmme raamatukogu	EV mälumäng	44
Nõmme raamatukogu	Otsimismäng: Pipi otsib spunki ehk põhjamaade sõnad	54
Paepealse raamatukogu	Nukuetendus: Isahiir Huberti muinasjutt	203
Paepealse raamatukogu	Raamatukogutund: Kaunis emakeel	70
Pelguranna	Aastavahetuse tähistamine	79
Pirita raamatukogu	Lastejooga veebis	188
Pirita raamatukogu	Mähe kohvikutepäeval	127
Pääsküla raamatukogu	Emakeelepäeva tähistamine	45
Pääsküla raamatukogu	Facebooki live: Kohtumine noortekirjanikuga	2100
Raamatukogubuss	Kirjandustänav festivalil	956
Raamatukogubuss	Maarjamäe Laadal	256
Sõle	Muinasjutt veebis	348
Sääse	Raamatukogutund: Eesti lastekirjanikud	27
Tondi raamatukogu	Viktoriin: Tallinna ajalugu	26
Tondi raamatukogu	Viktoriin: Uuem lastekirjandus	51
Torupilli raamatukogu	Raamatukoguratas Kirjandustänav festivalil	110
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Online-saated: Raamatuga köögis, Loeme Mosjaga, Meisterda minuga, Raamatusuve rännakud	9967
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Raamatukogutund: Armastad? Siis vastutad!	51
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Venekeesed nukuetendused	209
Väike-Õismäe raamatukogu	Üritustesari: Luuleliigutamine	784

LISA 8. Veebilehed, Facebooki ja Instagrami kontod, blogid, YouTube

Veebilehed:

1. Tallinna Keskraamatukogu <http://keskraamatukogu.ee>
2. Lasteleht <http://keskraamatukogu.ee/lasteleht>
3. Muusikaleht <http://keskraamatukogu.ee/muusika>

Facebooki kontod:

1. Tallinna Keskraamatukogu www.facebook.com/keskraamatukogu
2. Tallinna Keskraamatukogu noortekas www.facebook.com/keskraamatukogunoortekas
3. Muusikaosakonna veebipäevik www.facebook.com/keskraamatukogumuusika/
4. Raamatukogubuss Katariina Jee www.facebook.com/KatarinaJee
5. Nõmme linnaosa raamatukogud (Männiku, Nõmme ja Pääsküla raamatukogu)
www.facebook.com/NommeRaamatukogud
6. Pirita raamatukogu www.facebook.com/piritaraamatukogu
7. Lasnamäe linnaosa raamatukogud (Laagna ja Paepealse raamatukogu)
www.facebook.com/Lasnam%C3%A4e-raamatukogud-942689142532948/
8. Põhja-Tallinna raamatukogud (Kalamaja, Pelguranna ja Sõle raamatukogu)
www.facebook.com/pohjatallinnaraamatukogud/
9. Mustamäe raamatukogud (Kännukuke, Männi ja Sääse raamatukogu)
www.facebook.com/MustamaeRaamatukogud/
10. Haabersti raamatukogud (Väike-Õismäe ja Nurmenuku raamatukogu)
www.facebook.com/haaberstiraamatukogud/
11. Raamatuga kevadesse www.facebook.com/raamatugakevadesse/
12. Luuleklubi www.facebook.com/Luuleklubi/

Lisaks oleme loonud Facebooki sündmustelehed erinevate ürituste reklaamiks (nt luulepiknikud, täikad, raamatuklubi kohtumised).

Instagram:

www.instagram.com/tlnkeskraamatukogunoortekas/

Kirjandusblogid:

1. Loe mind
2. Lugemiselamused
3. Читаем, пишем, обсуждаем

4. Joy of Reading

YouTube:

Raamatukogul on videote vahendamiseks konto videokeskkonnas YouTube
www.youtube.com/channel/UCwJriwddaWyL3h5-_iO__Bg/featured.

LISA 9. Laenatud teavikute esikümme aastal 2020

EESTI ILUKIRJANDUS

1. Kivirähk, Andrus „Rehepapp, ehk, November“
2. Hargla, Indrek „Apteeker Melchior ja Pilaatuse evangeelium“
3. Uus, Eia „Tüdrukune“
4. Afanasjev, Vahur „Serafima ja Bogdan“
5. Kitzberg, August „Libahunt: draama viies vaatuses“
6. Tammsaare, A. H. „Kõrboja peremees“
7. Hargla, Indrek „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus“
8. Raud, Piret „Verihurmade aed“
9. Räpp, Lauri „Minu Tartu: väljast väike, seest suur“
10. Pilvre, Barbi „Minu Vormsi: Väinamere Twin Peaks“

MINU SARJA RAAMATUD

1. Räpp, Lauri „Minu Tartu: väljast väike, seest suur“
2. Pilvre, Barbi „Minu Vormsi: Väinamere Twin Peaks“
3. Kahu, Kaja „Minu Liibüa: hirmust ja armastusest“
4. Tootsi, Helen „Minu Los Angeles: suur ja sõge“
5. Antons, Olavi „Minu Tenerife: kompassiga kliimapagulane“
6. Ots, Loone „Minu Odessa: minagi olin Arkaadia teel!“
7. Kalam, Margus „Minu Aasia: kaubarändurina Indias, Hiinas, Tais, Jaapanis, Koreas...“
8. Raave, Doris Kristina „Minu Mehhiko: rikkad tšillit ei söö“
9. Luitsalu, Susan „Minu Dubai: klaasist linna kuldne sära“
10. Vahar, Sven „Minu Leedu: see kolmas Baltimaa“

ELLU E-RAAMATUD

1. Villido, Ingvar „Emotsioonid. Inimkonna suurim sõltuvus“
2. Uus, Eia „Tüdrukune“
3. Osolin, Olav „Minu esimene elu“
4. Erikson, Thomas „Idioidid minu ümber“
5. Tokko, Roland „12 asja, mida koolis ei õpetatud, aga mida kõik peaksid teadma“
6. Velsker, Liis „Teekond iseendani“
7. Roosaare, Jaak „Aktsiatega rikkaks saamise õpik“
8. Roosaare, Jaak „Rikkaks saamise õpik III“
9. Luitsalu, Susan „Minu Dubai : klaasist linna kuldne sära“
10. Afanasjev, Vahur „Serafima ja Bogdan“

OVERDRIVE'i E-RAAMATUD

1. Manson, Mark „The Subtle Art of Not Giving a F*ck: A Counterintuitive Approach to Living a Good Life“
2. Thorne, Sally „The Hating Game“
3. Manson, Mark „Everything Is F*cked: A Book About Hope“

4. Rosling, Hans; Rosling Rönnlund, Anna „Factfulness: Ten Reasons We're Wrong About the World—and Why Things Are Better Than You Think“
5. Rooney, Sally „Normal People“
6. Doughty, Caitlin; Ruz, Dianné „Will My Cat Eat My Eyeballs?: And Other Questions About Dead Bodies“
7. Obama, Michelle „Becoming“
8. Walker, Matthew „Why We Sleep: The New Science of Sleep and Dreams“
- 9.-10. Rowling, J. K. „Harry Potter and the Philosopher's Stone: Harry Potter Series, Book 1“ ja Thomas, Angie „The Hate U Give“

OVERDRIVE'I HELIRAAMATUD

1. Manson, Mark „Everything is F*cked: A Book About Hope“
2. Obama, Michelle „Becoming“
3. Rowling, J. K. „Harry Potter and the Philosopher's Stone: Harry Potter Series, Book 1“
4. Goleman, Daniel „Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ“
5. Miller, Madeline „Circe“
6. Manson, Mark „The Subtle Art of Not Giving a F*ck: A Counterintuitive Approach to Living a Good Life“
7. McQuiston, Casey „Red, White & Royal Blue“
8. Atwood, Margaret „The Testaments: The Sequel to The Handmaid's Tale“
- 9.-10. Duhigg, Charles „The Power of Habit: Why We Do What We Do, and How to Change“ ja Brown, Brené „Dare to Lead: Brave Work. Tough Conversations. Whole Hearts“

LUULE RAAMATUD

1. Ehin, Kristiina “Aga armastusel on metsalinnu süda : luuletusi aastatest 2016-2018”
2. Ehin, Kristiina “Janu on kõikidel üks”
3. Önnepalu, Tõnu “Pimeduse tunnel”
4. Kareva, Doris “Suik ja sillerdus”
5. Önnepalu, Tõnu “Klaasveranda”
6. Ehin, Kristiina ”Kohtumised”
7. Önnepalu, Tõnu “Kevad ja suvi ja”
- 8.-9. Ristikivi, Karl “Inimese teekond” ja Kaur, Rupi. “Päike ja tema lilled”
10. Kasemaa, Andrus “Mees otsib naist”

EESTIKEELNE TEADMISKIRJANDUS

1. Tolle, Eckhart “Siin ja praegu : kohaloleku harjutused”
2. Bachmann, Talis; Maruste, Rait “Psühholoogia alused”
3. Roosalu, Meeli “Inimese anatoomia”
4. Kiyosaki, Robert T; Lechter, Sharon L. “Rikas isa, vaene isa : sellest, mida rikkad õpetavad oma lastele raha kohta, mida vaesed ja keskklass aga ei tee”
5. Mikita, Valdur “Lingvistiline mets: tsibihärbelse paradigma. Teadvuse kiirendi”
6. Kahneman, Daniel “Kiire ja aeglane mõtlemine”
7. Lerner, Harriet “Vihatants : lähisuhtemustrite muutmise käsiraamat naistele”
8. Carnegie, Dale “Kuidas võita sõpru ja mõjutada inimesi”
9. Tiitus, Tiina “Õnnelik suhe”

10. Carnarvon, Fiona “Lady Almina ja tegelik Downton Abbey : Highclere'i lossi kadunud pärand” ; Estés, Clarissa Pinkola. “Naised, kes jooksevad huntidega : müüte ja pajatusi ürgnaise arhetüübist” ja Laur, Kaidi. “Hingest rahul : viisid, kuidas endaga rahu teha”

TÕLKEILUKIRJANDUS

1. Salinger, J. D. „Kuristik rukkis“
- 2.-3. Golding, William „Kärbeste Jumal“ ja Sophokles. „Kuningas Oidipus“
4. Shakespeare, William „Hamlet“
5. Owens, Delia „Kus laulavad langustid“
6. Orwell, George „Loomade farm“
7. Remarque, Erich Maria „Läänerindel muutuseta“
8. Bulgakov, Mihhail „Meister ja Margarita“
9. May, Nicola „Väike nurgapood“
10. Riley, Lucinda „Armastuskiri“

LASTEKIRJANDUS

1. Raud, Eno “Kalevipoeg”
2. Krüss, James “Timm Thaler, ehk, Müüdüd near”
3. Raud, Piret “Tobias ja teine B”
4. Tomusk, Ilmar “Kolmanda A kriminalistid”
5. Kass, Kristiina “Samueli võlupadi”
6. Lindgren, Astrid “Meisterdetektiiv Blomkvist”
7. Rowling, J. K. “Harry Potter ja tarkade kivi. [1. aasta]”
8. Molnár, Ferenc “Pál-tänava poisid”
9. Kivirähk, Andrus “Tont ja Facebook”
10. Kross, Jaan. “Mardileib”

NOORTERAAMATUD

1. Vallik, Aidi „Kuidas elad, Ann?“
2. Nõu, Helga „Pea suu!“
3. Durrell, Gerald „Minu pere ja muud loomad“
4. Gaarder, Jostein „Apelsinitüdruk“
5. Karu, Margus „Nullpunkt“
6. Dumas, Alexandre, vanem „Kolm musketäri“
7. Defoe, Daniel „Robinson Crusoe“
8. Leesalu, Diana „Mängult on päriselt“
9. Henno, Sass „Mina olin siin. 1 : esimene arest“
10. Hill, David „Näeme veel, Simon!“

VEENE ILUKIRJANDUS

1. Устинова, Татьяна Витальевна “Настоящее”
2. Маринина, Александра, псевд “Другая правда. Том 2”
- 3.-4. Vilmont, Jekaterina “Птицы его жизни” и Маринина, Александра, псевд. “Другая правда. Том 1”

5. Рубина, Дина Ильинична “Наполеонов обоз. Книга 3, Ангельский рожок”
6. Островская, Екатерина “Полоса черная, полоса белая”
7. Ruškin, Aleksandr “Капитанская дочка”
8. Рубина, Дина Ильинична “Наполеонов обоз. Книга 1, Рябиновый клин”
9. Литвинова, Анна Витальевна “Брат ответит”
10. Метлицкая, Мария “Я тебя отпускаю”

VEENE KEELDE TÖLGITD ILUKIRJANDUS

1. Стил, Даниэла “Выбирая судьбу”
2. Брэдбери, Рэй “451° по Фаренгейту”
- 3.-4. Герритсен, Тесс “Гробовое молчание” и Омер, Майк “Внутри убийцы”
5. Nesbø, Jo “Нож”
6. Мойес, Джоджо “Дарующий звезды”
7. Сэлинджер, Дж. Д. “Над пропастью во ржи”
- 8.-9. Герритсен, Тесс “Эксперимент” и Джо, Сара. “Все цветы Парижа”
10. Михаэлидес, Алекс “Безмолвный пациент”

VEENEKEELNE TEADMISKIRJANDUS

1. Stalnuhhin, Mihhail “Самоучитель эстонского языка, или, Скорая грамматическая помощь”
2. Valmis, Aavo “Грамматика эстонского языка для всех : с упражнениями и ключом к ним = Lihtne eesti keele grammatika : harjutuste ja võtmea”
3. Евдокимова, Юлия “Вкус итальянской осени : кофе, тайны и туманы”
- 4.-5. Лабковский, Михаил “Хочу и буду : принять себя, полюбить жизнь и стать счастливым” и Кун, Николай “Легенды и мифы Древней Греции”
6. Obama, Michelle “Моя история”
7. Ёйспуу, Яан “Справочник по эстонскому языку”
8. Куускемаа, Юри “Легенды и были Старого Таллинна”
9. Джей, Фрэнсин “Легко. Искусство простой и счастливой жизни”
10. Бюттнер, Дэн “Где живет счастье : правила жизни самых счастливых людей планеты”

VÕÕRKEELNE KIRJANDUS

1. Motomi, Kyousuke “Dengeki Daisy”
2. Green, John “The fault in our stars”
3. Tsiskarašvili, Dmitri “Itaalia keele õpik”
- 4.-6. Collins, Suzanne “The hunger games” ; Isayama, Hajime “Attack on Titan” ja Schulz, Anu “Saksa keele õpik algajale = Deutsch für uns: ein Lehrbuch für Anfänger”
7. Chbosky, Stephen “The perks of being a wallflower”
8. Kuusk, Margit “Suomi selväksi: soome keele õpik”
9. Murphy, Raymond “English grammar in use: a self-study reference and practice book for intermediate students with answers”
10. Green, John “Looking for Alaska”

NOODID

1. Kumpas, Ave “Väikese lapse laulud”
2. Liivak, Meeme “Kaks sammu väljapoole: ringmängulaulud”
- 3.-4. Peterson, Sven, toimetaja “Eesti vanad lastelaulud [Noot] : + 2 CD-d”
- 3.-4. Liiva, Airi “Iga ilmaga: Airi Liiva lastelaulud : kaasas CD fonogrammidega”
5. Suits, Janne, koostaja “Pärimuslikud laulumängud lastele”
- 6.-7. Kumpas, Ave. “Väikese lapse laulud. 2, Mänguga muusikamaale”
- 6.-7. Beethoven, Ludwig van “Sümfooniad, nr 2, op 36, D-duur”
- 8.-9. Tõniste, Ragne, koostaja “Meie lapse lauluraamat”
- 8.-9. Rand, Inga. “Päänik-Väänik”
- 10.-13. Rõigas, Fred, koostaja “Kelmiküla lastelaulud”
- 10.-13. Skuin, Aive jt “Muusikaõpik : 8. klass : uus õppekava”
- 10.-13. Pajusaar, Riine “Ühes šokolaadilinnas : lõbusad mängulaulud beebikoolist päris koolini”
- 10.-13. “The library of romantic piano” (New York ; London ; Sydney : Amsco Publications, 1999)

HELISALVESTISED (heliraamatud)

- 1.-2. Kivirähk, Andrus “Sirli, Siim ja saladused”
- 1.-2. Tammsaare, A. H., pseud ”Tõde ja õigus. I osa : audioraamat”
3. Kivirähk, Andrus “Limpa ja mereröövlid”
4. Kivirähk, Andrus “Rehepapp”
- 5.-8. Kivirähk, Andrus “Kaka ja kevad : lastejutud”
- 5.-8. Kivirähk, Andrus “Mees, kes teadis ussisõnu”
- 5.-8. Tammsaare, A. H., pseud “Tõde ja õigus. III osa : audioraamat”
- 5.-8. Rosin-Pindmaa, Kreet; Väljataga, Mai-Agate “Vähi varjatud sõnumid : mida teha või tegemata jätta, kui diagnoosiks on vähk, tsüst või mõni muu kasvajatoline moodustis”
- 9.-10. Lindgren, Astrid “Bullerby lapsed”
- 9.-10. Raud, Eno “Sipsik : laste unejutud”

HELISALVESTISED (muusika)

1. Joala, Jaak “Arm mu ainus aare”
2. Bel-Etage Swingorkester “Valgre ja sõbrad : raskete aegade laulud”
- 3.-4. “Lastelaulud” (Tallinn : Hitivabrik, 2012)
- 3.-4. Pajusaar, Priit “Heade kohtumiste laulud : mudilas- ja lastekoorile : 24 laulu ja 24 fonogrammi”
5. -9. “Groove of ESSR : funk, disco, jazz from Soviet Estonia 1974-1988“
5. -9. Karisma, Katrin “Pipi Pikksuka lõbusad laulud”
5. -9. Linna, Ivo “Unustatud ja unustamatu noorus”
5. -9. Eplik, Vaiko “Sireleis”
5. -9. Swingers (ansambel). “The Swingers”
- 10.-20. “Entel-tenteli parimad laulud”
- 10.-20. Annus, Tiina, koostaja “Kõige suuremad sõbrad : lemmiklaulud ETV lastesaadetest”
- 10.-20. Vaiksoo, Nele-Liis “Pip : laulud orkestriga”

- 10.-20. Joala, Jaak "Taas on päev"
- 10.-20. Linna, Ivo "Tundmatu Ivo Linna : 3 CD-plaati, 69 parimat lugu"
- 10.-20. Young, Neil "Colorado"
- 10.-20. Avicii, pseud "Tim"
- 10.-20. Valgre, Raimond "L'Oiseau bleu : Raimond Valgre en français"
- 10.-20. Laura, pseud "9 elu"
- 10.-20. Naissoo, Uno "Aitäh, Uno Naissoo"
- 10.-20. Pet Shop Boy (ansambel) "Hotspot"

VIDEOSALVESTISED

- 1.-2. Tartakovsky, Gennady „Hotell Transilvaania. 2“
- 1.-2. Gosnell, Raja „Smurfid“
- 3.-4. Gosnell, Raja „Smurfid. 2“
- 3.-4. Põldma, Janno; Ernits, Heiki „Lotte ja kadunud lohed“
- 5. Tartakovsky, Gennady „Hotell Transilvaania“
- 6. Rannu, Rain „Ükssarvik“
- 7.-10. Põldma, Janno; Ernits, Heiki „Leiutajateküla Lotte“
- 7.-10. Grace, Jay; Wilson, Lee „Lamma Shaun“
- 7.-10. Franck, Stephan „Smurfid, Legend peata ratsanikust“
- 7.-10. Ruumet, Triin „Päevad, mis ajasid segadusse“

MUUSIKAINSTRUMENDID

- 1. PROSS Kannel : [väikekannel] : 6-keelne D-duur
- 2. Yamaha NP 12B digital keyboard : [portatiivne digiklaver]
- 3. PROSS Kannel : [väikekannel] : [7-keelne D-duur]
- 4.-6. Ibanez GIO RGX70QA-TKS : [elektrikitarr]
- 4.-6. Ortega RU5MM-SO : [ukulele]
- 4.-6. Yamaha V3 SKA 4/4 : [viul]
- 7.-8. Koki'o Linden U-LLI-YL soprano : [ukulele]
- 7.-8. Yamaha FG800M : [akustiline kitarr]
- 9.-10. Karmoška : [25 bassi] A-duur
- 9.-10. Yamaha C30M : [klassikaline kitarr]

SPORDIVAHENDID

- 1. Tõukeratas Hudora Big Wheel 180
- 2. Kiiver Solstice
- 3. Rula Torrance
- 4. Hantlid
- 5. Massaažirull Recovery
- 6. Käeekspander Spring
- 7. Kõndimiskepid
- 8. Pilatese pall
- 9.-10. Graatsiaketas Rotana Magnetic
- 9.-10. Joogamatt PRO